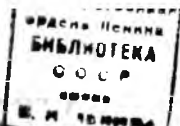
БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРНУУД, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДУУДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

№ 250 (6179)
ДЕКАБРИИН
15
ПЯТНИЦА
1950 он

Сэн 20 мунгэн.

Ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай үдэр

ҺУНГАЛТАНУУДТА БУЛТАДАА ХАБААДАЯ!

СОВЕТСКЭ ДЕМОКРАТИЗМЫН ҺҮР ХҮСЭН

Мүнөөдэр Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын Верховно Соведэй Президиумээр баталагдаһан, «РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтанууд тухай Дүрим» толилогдобо.

Советскэ һунгуулиин хуули хадаа дэлхэй дээрэ эгээл демократическа Сталинска Конституциин принципүүдһээ эшэ үндэһэ абадаг. Манай һунгуулиин системэ хадаа социализмын туйлаһан эгээл ехэ туйлалтануудай нэгэниинь мүн, энэ системэ болбол советскэ, бодото арадай социалистическэ демократизмын һүр хүсые харуулдаг.

Российска Федерациин гүрэнэй засагай дээдэ органдо һунгаха һунгалтанууд бүгэдэнниитын, тэгшэ ба сэхэ һунгуулиин эрхын үндэһэ баримталан, нюуса ёһоор голосовалагдажа хэгдэхэ гэжэ «РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтанууд тухай Дүрим» нэгэдэхи статья соогоо тогтооно.

РСФСР-эй 18 гүйсэһэн бүхы гражданин депутадуудые һунгаха эрхэтэй. Республикын 21 наһа гүйсэһэн гражданин бүхэн Верховно Соведтэ һунгагдаха эрхэтэй. Бүхы гражданинууд болбол расын ба национальна илгаа, эрэгтэй эмэгтэйн илгаа, шажан шүтэлгэ, эрдэм һургуулиин ценз, түбхинэһэн һуудал, социальна уг гарбал, зөөри шадалай зэргэ ба үнгэрһэн сагай ажал-ябуулгые хамаархангүйгөөр, Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудта хабаадаха эрхэтэй.

Советскэ Конституциин онсо илгаань юуб гэхэдэ, тэрэ хадаа «гражданинуудай формальна эрхэнүүдые тэмдэглэхэ тэдыгээр хизаарладаггүй, харин эдэ эрхэнүүдэй бэелүүлгэ тухай асуудалда, эдэ эрхэнүүдые бэелүүлхэ арганууд тухай асуудалда гол анхаралаа хандуулдаг», — гэжэ нүхэр Сталин заана.

РСФСР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтанууд тухай толилогдоһон статья бүхэн һунгуулиингаа эрхые гражданин бүхэнэй бэелүүлхэ тухай гүн ехэ анхаралаар нэбтэрэнхэй. Энээниие һунгагшадай списогүүдые зохёохо, һунгуулиин округуудые ба участогуудые бии болгохо, һунгуулиин комиссинуудые бүридүүлхэ тухай тогтоогдоһон гурим, мүн тэрэшэлэн депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлхэ гурим, голосовалха ба һунгалтануудай результадуудые тодорхойлхо гурим гэршэлнэ.

Һунгуулиин комиссинуудые бии болгохо ба РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлхэ гурим хадаа советскэ демократизмын эли тодо гэршэ мүн.

Советскэ һунгуулиин хуули болбол депутадта дэбжүүлһэн кандидадай түлөө һаадгүй агитаци хэхэ эрхые ажалшадай организацинуудта, обществонуудта ба коллективүүдтэ олгоно. Энээнэйнь тулада шухала бүхы хэрэгсэлнүүд—хэблэл, радио, кино, мүн тэрэшэлэн митинг ба суглаа үнгэргэхэ клубүүд болон бусад гэрнүүд тэдэнэй мэдэлдэ байдаг. Манай һунгуулиин хуули хадаа һунгагшадай эрхэнүүдые нарин нангинаар хамгаалдаг. өөһэдынгөө эрхэнүүдые сүлөөтэйгөөр ба һаадгүйгөөр һунгагша бүхэнэй бэелүүлхэ ябадал хангадаг.

Партийна организацинуудай эгээл шухала зорилгонь гэхэдэ — һунгалтанууд тухай толилогдоһон Дүримые бүхы ажалшадта, һунгагша бүхэндэ ойлгуулга болоно.

Социалистическэ демократизм хадаа манай орон дотор социализмын илаһан илалтын, большевигүүдэй партиин хүтэлбэреэр, нүхэр Сталинай сэсэн мэргэн ударидалгаар советскэ арадай туйлаһан илалтануудай үндэһэ һуури дээрэ һалбаран мандаа. Манай арад болбол социализм байгуулжа, али бүхы мүлжэгшэдые ба дарлагшадые хэтэ мүнхэдэнь усадхаад, сүлөөтэ, жаргалта байдалтай болоо, бодото арадай социалистическэ демократиин бүхы үрые бүрин эдлэнэ.

«Манайда капиталистнууд үгы, помещигүүд үгы, тиимэ болохолоороо баян ангинуудай зүгһөө үгытэйшүүлые дараха ябадал үгы байна. Манайда һунгалтанууд болбол хүдэлмэришэд, таряашад, интеллигенциин хани харилсаанай оршон байдалда, тэдэнэй бэе бэсэдээ этигэлэй оршон байдалда үнгэрдэг гэжэ би хэлэхэ байнаб, яахадааб гэхэдэ, манайда капиталистнууд үгы, помещигүүд үгы, мүлжэлгэ үгы, тиимэ хадаа арадай дура зоригые хазайлгахын түлөө арадые дараха хэншье үгы бшуу», —гэжэ нүхэр Сталин 1937 оной декабриин 11-дэ хэлэһэн байна.

Капиталай оронуудта һунгалтанууд тад ондоогоор эмхидхэгдэдэг ба үнгэргэгдэдэг байна. Хэнэйшье мэдэһээр, буржуазна демократи болбол уйтан, хаһагданхай, худал хуурмаг байдаг, баяшуулда жаргал асардаг, мүлжэгдэгшэдые, үгытэйшүүлые мэхэлдэг, хууради.

Буржуазна конституцинууд болбол империалистическэ монополинуудай, бүлэг империалистнуудай интересүүдые сахин хамгаалдаг, арад ниитын интересүүдые ба хүсэл зоригые һэшхалгүйгөөр хабшадаг, доромжолдог байна. США-дэ олон миллион ажалшад энэ тэрэ шалтагаар һунгуулиингаа эрхэнүүдһээ бодото дээрээ хаһагданхай байдаг. Жэшээнь, 1948 ондо болоһон президентскэ һунгалтануудта Америкын бүхы һунгагшадай хахад шахууень хабаадалсаагүй. Тэдэнэр һунгалтануудта юундэ хабаадалсаагүйб? 7,7 миллион хүнүүд, гол түлэб, һунгуулиин налогуудые түлөөгүй дээрэһээ, 4,7 миллион хүнүүд үбшэлһэн дээрэһээ һунгалтануудта хабаадаагүй, юуб гэхэдэ, СССР-һээ тад ондоо, США-да үбшэлһэн хүнүүдтэ голосованиин бюллетеньнүүд хүргэгдэдэггүй, 3,4 миллионһоо үлүү хүнүүд аян замда ябаһан дээрэһээ голосовалаагүй. 3 миллион шахуу хүнүүд англиискаар бэшэжэ ба хэлэжэ шададаггүй дээрэһээ президентые һунгалгада хабаадалсаагүй. Хоёр миллион хүнүүд түбхинэһэн һуудалгүй дээрэһээ голосовалаагүй. Энээнһээ гадна, 24 миллионһоо үлүү хүнүүд голосованида хабаадалсаагүй.

Энэ хадаа американска уршагта муухай «демократиин» худал хуурмаг байһанай эли тодо гэршэ мүн. Энэ «демократи» болбол эгээл хархис империалистическэ арьяатанай гарта бүхэлдөө байһан засагые далдалдаг, олониитэ ажалшадые эрхэ сүлөөгүй, үлэсхэлэн хооһон байдалда оруулдаг байха юм.

Манай арад капитализмын аюулнуудһаа хэтэ мүнхэдөө сүлөөлэгдөө. Зохёон байгуулхы амгалан ажал хөөжэ байгаа советскэ арад Сталинска Конституциин наран доро социализмын агууехэ туйлалтануудые арбидхана, коммунистическэ общество амжалтатайгаар байгуулна. Советскэ Союзай түүхэтэ дүй дүршэлөөр зоригжоһон, арадай демократиин оронуудай ажалшад социалистическэ байгуулалтын замаар ябана.

Советскэ хүнүүд Ленин—Сталинай партиин хүтэлбэри доро ябажа, ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудта тон эдэбхитэйгээр бэлдэжэ байна. Арад зоной политическэ эдэбхи таһалгаряагүй ургана, 1950 оной түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөн үдэр бүри үргэдэнэ. Олон мянган предприятинууд үйлэдбэриингөө жэлэй түсэбүүдые дүүргэнхэй. Советскэ хүнүүд болбол нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудые зохёон байгуулха амгалан ажалдаа шэнэ илалтануудые туйлан үгтэхаар, коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадуудай түлөө голосуудаа нэгэн һаналтайгаар үгэхөөр, союзна республикануудай Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудта большевистскээр бэлэдхэхээр түгэс зоригжонхой байна.

(«Правдын» декабриин 12-ой түрүү бэшэгһээ).

Куйбышевска барилгашадай амжалтанууд

КУЙБЫШЕВ. Һунгалтануудай ...дэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөнэй ...рүүшүүлэй зэргэнүүд олошорно. Сызранска шэлэй завод, Куйбышевска кабельна завод ба бусад предприятинууд жэлэйнгээ программые дүүргээ.

Барилгын 11-дэхи трестын коллектив гэр байрын барилгын жэлэй түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлээ. Тэрэ хадаа 22 мянга шахуу квадратна метр гэр байрануудые ашаглалгада оруулба.

ХАНТЫ-МАНСИЙСКА, ЯМАЛО-НЕНЕЦКЭ НАЦИОНАЛЬНА ОКРУГУУДАЙ АРАДАЙ АЖАХЫН БА КУЛЬТУРЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ ОРДЕНУУДААР БА МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАЛГА

Тюменскэ областиин Ханты-Мансийска ба Ямало-Ненецкэ национальна округуудай хорин жэлэй ойтой дашарамдуулан, арадай ажахы ба культура хүгжөөлгөөр амжалтануудые туйлаһанай түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1950 оной декабриин 9-эй Указаар тус округуудай олон хүдэлмэрилэгшэд шагнагдаа.

ХАНТЫ-МАНСИЙСКА НАЦИОНАЛЬНА ОКРУГ

Ленинэй орденоор: Березовско районой Сталинай нэрэмжэтэ колхозой бригадир П. А. Захаров, ВКП(б)-гэй Ханты-Мансийска окружкомой нэгэдэхи секретарь Н. В. Иваненко, Маяковскиин районой «Вторая пятилетка» колхозой загаһашан И. Г. Кошелев, Сургутска районой «Красный северянин» колхозой тугалшан А. М. Кушникова, Березовско районой «Первое мая» колхозой ангуушан А. Е. Молданова ба бусад хамта 10 хүн шагнагдаба.

Ажалай Улаан Тугай орденоор —16 хүн, **«Хүндэлэлэй тэмдэг»** орденоор—24 хүн, **«Шэн габьяата ажалай түлөө»** медаляар—43 хүн ба **«Ажалдаа шалгарһанай түлөө»** медаляар—60 хүн шагнагдаба.

ЯМАЛО-НЕНЕЦКЭ НАЦИОНАЛЬНА ОКРУГ.

Ленинэй орденоор: Тазовско районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ А. М. Вэлло, ажалшадай депутадуудай Ямало-Ненецкэ окружной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Ф. И. Ершов, ВКП(б)-гэй Ямало-Ненецкэ окружкомой нэгэдэхи секретарь А. Я. Малиновский, Надымска районой «Родина» колхозой ангуушан А. Нядынги, Шурышкарска районой «Верный путь» колхозой малшан И. Ф. Пиналей ба бусад хамта 10 хүн шагнагдаба.

Ажалай Улаан Тугай орденоор —14 хүн, **«Хүндэлэлэй тэмдэг»** орденоор — 18 хүн, **«Шэн габьяата ажалай түлөө»** медаляар—52 хүн, **«Ажалдаа шалгарһанай түлөө»** медаляар—53 хүн шагнагдаба.

(ТАСС).

ЧУКОТСКО, КОРЯКСКА НАЦИОНАЛЬНА ОКРУГУУДАЙ АРАДАЙ АЖАХЫН БА КУЛЬТУРЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ ОРДЕНУУДААР БА МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАЛГА

Хабаровска хизаарай Камчатска областиин Чукотско ба Корякска национальна округуудай хорин жэлэй ойтой дашарамдуулан, арадай ажахы ба культура хүгжөөлгөөр амжалтануудые туйлаһанай түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1950 оной декабриин 9-эй Указаар тус округуудай олон хүдэлмэрилэгшэд шагнагдаба.

ЧУКОТСКО НАЦИОНАЛЬНА ОКРУГ

Ленинэй орденоор: Зүүн-Тундровска райисполкомой түрүүлэгшэ К. Ф. Верещагин, Марковско районой «Ударник» колхозой һаалишан К. А. Воронцова, Марковско районой «Светлая жизнь» колхозой оленеводческо бригадын бригадир К. И. Дьячков, ВКП(б)-гэй Чукотско окружкомой нэгэдэхи секретарь И. Ф. Петров ба бусад хамта 9 хүн шагнагдаба.

Ажалай Улаан Тугай орденоор —23 хүн, **«Хүндэлэлэй тэмдэг»** орденоор — 39 хүн, **«Шэн габьяата ажалай түлөө»** медаляар—33 хүн, **«Ажалдаа шалгарһанай түлөө»** медаляар—27 хүн шагнагдаба.

КОРЯКСКА НАЦИОНАЛЬНА ОКРУГ

Ленинэй орденоор: ВКП(б)-гэй Корякска окружкомой хоёрдохи секретарь Г. И. Бекерев, Тагильска районой Сталинай нэрэмжэтэ колхозой ангуушан М. И. Заев ба бусад хамта 5 хүн шагнагдаба.

Ажалай Улаан Тугай орденоор —14 хүн, **«Хүндэлэлэй тэмдэг»** орденоор — 25 хүн, **«Шэн габьяата ажалай түлөө»** медаляар—25 хүн, **«Ажалдаа шалгарһанай түлөө»** медаляар—18 хүн шагнагдаба.

(ТАСС)

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

„БМАССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримые“ баталха тухай

Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Верховно Соведэй Президиумэй **тогтоохонь:**

„БМАССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтанууд тухай **Дүримые**“ **баталха.**

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ, 1950 оной декабриин 11.

БМАССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтанууд тухай

ДҮРИМ

I БҮЛЭГ
ҺУНГУУЛИИН СИСТЕМЭ

Статья 1. Бурят-Монголой АССР-эй Конституциин 101-дэхи статьягай ёһоор, Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведтэ депутадуудые һунгалга бүгэдэнниитын, тэгшэ ба сэхэ һунгуулиин эрхын үндэһэ баримталан, нюуса ёһоор голосовалагдажа һунгагшадаар хэгдэхэ.

Статья 2. Бурят-Монголой АССР-эй Конституциин 102-дохи статьягай ёһоор, депутадуудые һунгалга бүгэдэнниитын байха гэбэл: ухаа дутуутай хүнүүдһээ ба һунгуулиингаа эрхые сүүдээр хаһагдаһан хүнүүдһээ бусад, Бурят-Монголой АССР-эй 18 наһа гүйсэһэн бүхы гражданинууд болбол расын ба национальна илгаа, эрэгтэй эмэгтэйн илгаа, шажан шүтэлгэ, эрдэм һургуулиин ценз, түбхинэһэн һуудал, социальна уг гарбал, зөөри шадалай зэргэ ба үнгэрһэн сагай ажал-ябуулгые хамаархангүйгөөр, Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведтэ депутадуудые һунгалгада хабаадалсаха эрхэтэй.

Статья 3. Раса ба национальна илгаа, эрэгтэй эмэгтэйн илгаа, шажан шүтэлгэ, эрдэм һургуулиин ценз, түбхинэһэн һуудал, социальна уг гарбал, зөөри шадалай зэргэ ба үнгэрһэн сагай ажал-ябуулгые хамаархангүй, Бурят-Монголой АССР-эй 21 наһа гүйсэһэн лэ гражданин бүхэн Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй депутат болон һунгагдажа шадаха.

Статья 4. Бурят-Монголой АССР-эй Конституциин 103-дахи статьягай ёһоор, депутадуудые һунгалга тэгшэ байха гэбэл: гражданин бүхэн нэгэ голостой байха; бүхы гражданинууд тэгшэ эрхые үндэһэ болгожо, Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудта хабаадаха.

Статья 5. Бурят-Монголой АССР-эй Конституциин 104-дэхи статьягай ёһоор, эхэнэрнүүд болбол эрэшүүлтэй адли эрхэтэйгээр Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха ба һунгагдаха байна.

Статья 6. Бурят-Монголой АССР-эй Конституциин 105-дахи статьягай ёһоор, СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй зэргэнүүдтэ байһан гражданинууд хадаа бүхы гражданинуудтал адляар Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха ба һунгагдаха эрхые эдлэхэ.

Статья 7. Бурят-Монголой АССР-эй Конституциин 106-дахи статьягай ёһоор, депутадуудые һунгаха һунгалтанууд сэхэ хэгдэхэ гэбэл: Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведтэ депутадуудые һунгалга сэхэ һунгаха гуримаар гражданинуудаар шууд хэгдэхэ.

Статья 8. Бурят-Монголой АССР-эй Конституциин 107-дохи статьягай ёһоор, Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведтэ депутадуудые һунгахадаа голосовалалга нюуса байха ёһотой.

Статья 9. Бурят-Монголой АССР-эй Конституциин 17-дохи статьягай ёһоор, Бурят-Монголой АССР-эй территори дээрэ байһан РСФСР-эй ба бусад бүхы союзна республикануудай гражданинууд, Бурят-Монголой АССР-эй гражданинуудтал адляар, Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха ба һунгагдаха эрхые эдлэхэ.

Статья 10. Бурят-Монголой АССР-эй территори дээрэ һуужа байбашье, СССР-эй гражданинууд бэшэ, харин хариин гүрэнүүдэй гражданствода гү, али албатан байһан нюурнууд Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудта хабаадахагүй ба һунгагдаха эрхэгүй.

Статья 11. Бурят-Монголой АССР-эй Конституциин 109-дэхи статьягай ёһоор, кандидадууд болбол Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудай болоходо һунгуулиин округуудаар табигдаха зэргэтэй.

Статья 12. Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтануудтай холбогдоһон гаргашанууд гүрэнэй зүгһөө хэгдэхэ.

II БҮЛЭГ
ҺУНГАГШАДАЙ СПИСОГҮҮД

Статья 13. Списогүүдые зохёохо үедэ тус Соведэй территори дээрэ (саг үргэлжэ гү, али саг зуура) һуужа байһан ба һунгуулиин эрхэтэй, тиигээд һунгалтануудай болохо үдэр 18 наһа гүйсэһэн бүхы гражданинууд һунгагшадай списогтэ оруулагдаха.

Статья 14. Һунгагшадай хэниишье хадаа һунгагшадай нэгэнһээ үлүү списогтэ оруулагдажа болохогүй.

Статья 15. Һунгуулиингаа эрхые сүүдээр хаһагдаһан хүнүүд болбол тэрэ сүүдэй шиидхэбэри дотор һунгуулиинь эрхэ хаһахаар тогтоогдоһон болзорой бүхы турша соо ба мүн ухаа дутуутай гэжэ хуулиин ёһоор тодорхойлогдоһон нюурнууд һунгагшадай списогүүдтэ, оруулагдахагүй.

Статья 16. Һунгагшадай списогүүд болбол городуудта ажалшадай депутадуудай городской Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдээр, районууд боложо хубаагдаһан городуудта—районно Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдээр, посёлогуудта—поселково Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдээр, хүдөө нютагуудта—сельскэ ба сомоной (деревниин, улусай) ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдээр зохёогдохо.

Статья 17. Сэрэгэй частьнуудта ба сэрэгэй соединенинүүдтэ байһан һунгагшадай списогүүд командирай гар табилгатайгаар зохёогдохо. Сэрэгэй бусад алба хэгшэд хадаа байжа байһан газартаа һунгагшадай списогүүдтэ ажалшадай депутадуудай тус тус Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдээр оруулагдаха.

Статья 18. Һунгагшадай списогүүд болбол һунгуулиин тус тус участок бүридэ, Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумээр баталагдаһан формын ёһоор, алфавидай гуримаар зохёогдожо, тэрээн дээрэнь һунгагшын фамили, нэрэ, обог, наһа ба һуужа байгаа газарыень заагаад ба ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын ба секретариин гар табигдаһан байха.

Статья 19. Ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитет болбол һунгалтануудай болохоһоо 30 хоног урид һунгагшадай списогүүдые бүгэдэнниитын харахын тулада үлгэхэ гү, али һунгагшадаа энэ списогүүдтэй танилсуулха аргые Соведэй гү, али һунгуулиин участогай гэр соо хангаха.

Статья 20. Һунгагшадай списогүүдэй эхэнь ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедтэ, сэрэгэй частьда гү, али сэрэгэй соединенидэ тус тустаа хадагалагдаха.

Статья 21. Һунгагшадай списогэй тунхаглагдаһан ба һунгалтын үдэр хоёрой хоорондохи турша соо өөрынгөө байха газарые һэлгэһэн һунгагшада ажалшадай депутадуудай Соведэй тусхайта гүйсэдхэхэ комитет болбол Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй тогтооһон формоор, «Голосовалха эрхэ баталһан үнэмшэлгэ» үгэхэ ба һунгагшадайнгаа список дээрэ—«гараа» гэжэ тэмдэглэхэ; һунгагша болбол шэнэ газарта (саг үргэлжэ гү, али саг зуура) ошоод байхадаа, «Голосовалха эрхэ баталһан үнэмшэлгэ», мүн тэрэшэлэн нюурайнгаа үнэмшэлгые харуулаад, һунгагшадай списогтэ оруулагдаха.

Статья 22. Һунгагшадай списогтэ гараһан (списогтэ оруулагдаагүй, списогһээ гаргагдаһан, фамили, нэрэ, обогуудые буруу бэшэһэн, һунгуулиингаа эрхые хаһагдаһан хүнүүдые списогтэ буруугаар оруулһан) буруу зүйлнүүд тухай мэдүүлгэнүүд тус список тунхаглаһан ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедтэ үгтэхэ ёһотой, тэрэнь һунгагшадай список соо гараһан буруу зүйлнүүд тухай мэдүүлгэ бүхэниие гурбан үдэрэй болзорһоо оройтонгүй хаража үзэхэ уялгатай.

Статья 23. Ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитет болбол һунгагшадай списогэй буруу болоһон тухай мэдүүлгые хаража үзөөд, нэгэн гэбэл һунгагшадай списогтэ зохихо заһабари оруулха, үгышье һаа гэрэнэй мэдүүлгые хангаагүй орхиһон шалтагаанууд тухайгаа мэдүүлгэ барюулшада бэшэмэл справка үгэхэ уялгатай.

Статья 24 Мэдүүлэгшэ болбол ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй гаргаһан шиидхэбэриие зүбшөөрөөгүй һаа, һунгагшадай список соо гара-

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

БМАССР-эй Верховно Советдэ һунгаха һунгалтанууд тухай

ДҮРИМ

(Үргэлжэлэл эд)

һан буруу зүйл тухай асуудал тушаа Арадай суудэ гомодол барижа болохо, тэрэнь мэдүүлгэ баригшые ба Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй түлөөлэгшые дуудажа, тэрэ гомодолые гурбан хоногой болзорһоо оройтонгүй суудэй нээмэл заседани дээрэ үзэхэ ба өөрынгөө гаргаһан шиидхэбэрине мэдүүлгэ баригшада ба мүн Советэй гүйсэдхэхэ комитедтэ дары мэдээсэхэ уялгатай Арадай суудэй гаргаһан шиидхэбэри эсэслэн дүүргэгдэхэ.

III БҮЛЭГ

БМАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДТЭ ҺУНГАХА ҺУНГУУЛИИН ОКРУГУУД

Статья 25. Бурят-Монголой АССР-эй Конституциин 22-дохи статьягай ёһоор, Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Совет болбол округ бүхэндэ 6.000 зонтой байха нормотойгоор тогтоогдоһон һунгуулиин округууд дотор БМАССР-эй гражданинуудаар һунгагдаха. Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Советдэ һунгаха һунгуулиин округ бүхэнһөө нэгэ депутат һунгагдаха.

Статья 26. Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Советдэ һунгаха һунгуулиин округуудые тогтоолго БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумээр хэгдэхэ.

Һунгуулиин округуудай список болбол БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумээр һунгалтануудай болохо үдэрһөө урид хоёр һараһаа оройтонгүй тунхаглагдаха.

IV БҮЛЭГ

ҺУНГУУЛИИН УЧАСТОГУУД

Статья 27. Һунгуулиин бюллетеньнүүдые тушаажа абахын ба голосуудые тоолохын тулада, Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Советдэ һунгаха һунгуулиин округуудта багтаһан городууд, районууд ба аймагуудай территоринь һунгуулиин участогууд болгогдон хубаагдаха.

Статья 28. Һунгуулиин участогуудые тогтоолго городуудта ажалшадай депутадуудай городской Советүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдээр, районууд боложо хубаагдаһан городуудта—ажалшадай депутадуудай районно Советүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдээр, хүдөө нютагуудта—аймагуудай ажалшадай депутадуудай Советүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдээр хэгдэхэ.

Һунгуулиин участогуудые тогтоолго һунгалтын эхилхэһээ урид 45 хоногһоо оройтонгүй хэгдэхэ.

Статья 29. Городуудта, посёлогуудта, мүн таряалан 2000-һаа дээшэ һуурин зонтой тосхонуудта, улусуудта, сельскэ, сомоной Советүүдэй территори дээрэ һунгуулиин участогууд нэгэ һунгуулиин участогто 1500—3000 хүн хүртэхэ жэшээтэйгээр тогтоогдохо.

Статья 30. 2000 хүнһөө дээшэ бэшэ хүн зонтой сельскэ ба сомоной Советүүдэй территоринь һунгуулиин нэгэ участок болохо зэргэтэй; 500-һаа дээшэ аад, зүгөөр 2000-һаа үлүү бэшэ хүн зонтой деревни, улус бүхэндэ һунгуулиин тусгаар участок тогтоогдохо. 500-һаа доошо аад, 300-һаа үсөөн бэшэ хүн зонтой селенидэ гү, али бүлэг селенинүүдтэ һунгуулиин участогай центр хүрэтэр 10 километрһээ холо байгаа һаань, һунгуулиин тусгаар участогууд тогтоогдожо болохо.

Статья 31. Диилэнхидээ жэжэ һуурин газарнуудтай холын хойто ба халын аймагуудта 300-һаа доошо, зүгөөр 50-һаа үсөөн бэшэ хүн зонтой һунгуулиин участогуудые тогтооходо болоно.

Статья 32. Сэрэгэй частьнууд болон сэрэгэй соединенинүүд 50-һаа үсөөн бэшэ аад, 3000-һаа дээшэ бэшэ һунгагшадтай һунгуулиин тусгаар участогууд боложо, тэрэ частиин гү, али сэрэгэй соединениин байһан газарай һунгуулиин округто орохо.

Статья 33. 50-һаа доошо бэшэ һунгагшадтай больницанууд, наһайлагшын гэрнүүдэй, санаторинуудай, инвалиднуудай гэрнүүдэй дэргэдэ һунгуулиин тусгаар участогууд тогтоогдохо.

Хэдэн корпусуудтай больницанууд, тэдэнэй нэжээд бүхэндэнь 50-һаа доошо бэшэ һунгагшадтай байгаа хадань, тус тус корпусуудай дэргэдэ һунгуулиин участогууд тогтоогдохо болохо.

Статья 34. Һунгалтын үдэр уһан далай дээрэ ябажа байһан 25-һаа үсөөн бэшэ һунгагшадтай судно нууд болбол, тус судны бэшэгдэһэн нютагай һунгуулиин округто багтажа, һунгуулиин тусгаар участок болохо болохо.

Статья 35. Һунгалтын үдэр замда ябаһан холын аян замай пассажирска поезднуудта «Голосовалха эрхэ баталһан үнэмшэлгэтэй» һунгагшадһаа бюллетеньнүүдые хүлеэжэ абахын тулада һунгуулиин участогууд тогтоогдоно.

V БҮЛЭГ

ҺУНГУУЛИИН КОМИССИНУУД

Статья 36. Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Советдэ һунгаха һунгалтануудые эрхилхэ һунгуулиин Центральна комисси болбол хуулита ёһоор регистрацида абтаһан хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай профессиональна организацинууд, кооперативна организацинууд, коммунистическэ партийна организацинууд, залуушуулай организацинуудһаа, культурна, техническэ ба научна обществонуудһаа болон ниитын бусад организацинууд ба ажалшадай обществонуудһаа, тэрэшэлэн предприятинуудтахи ба эмхи зургаануудтахи хүдэлмэришэд ба албахаагшадай, сэрэгэй частьнуудтахи сэрэгэй алба хэгшэдэй суглаануудһаа, колхозууд, тосхонууд ба улусуудта таряашадай, совхозуудта — совхозуудай хүдэлмэришэд ба албахаагшадай суглаануудһаа томилогдоһон түлөөлэгшэдһөө бүридэхэ.

Статья 37. Һунгуулиин Центральна комисси хадаа түрүүлэгшэ, түрүүлэгшын орлогшо, секретарь ба 10 гэшүүдтэйгээр байгуулагдажа, һунгалтын болохоһоо урид 55 үдэрһөө оройтонгүй, Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумээр баталагдаха.

Статья 38. Һунгуулиин Центральна комисси болбол:

а) «Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Советдэ һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримые» һунгалтын ябажа байха үедэ хазайлгагүй гүйсэдхэхэ ябадалые БМАССР-эй бүхы территори дээрэ хаража байха;

б) һунгуулиин комиссинуудай буруу ябуулгын тухай ороһон гомодолнуудые шалган үзэжэ, гомодолнууд тушаа эсэслэн шиидхэбэринүүдые гаргаха,

в) һунгуулиин хайрсагуудай маяг хэбүүдые, һунгуулиин бюллетеньнүүдэй формо болон үнгые, депутадуудта кандидадуудые регистрацида абаха тухай һунгуулиин Окружной комиссиин протоколой формые, голосовани тушаа һунгуулиин Участково ба Окружной комиссинуудай протоколнуудай формые, Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй депутадта һунгагдаһан тухай үнэмшэлгын формые, һунгуулиин комиссинуудай тамгануудай хэбые тогтоохо;

г) Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Советдэ һунгагдаһан депутадуудые регистрацида абаха;

д) һунгалтануудай хэрэг хүтэлбэрие Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй мандатна комиссида тушаан үгэхэ.

Статья 39. Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Советдэ һунгаха һунгуулиин округ бүхэндэ һунгуулиин Окружной комисси байгуулагдаха.

Статья 40. Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Советдэ һунгаха һунгалтануудые эрхилхэ һунгуулиин Окружной комиссинууд болбол хуулита ёһоор регистрацида абтаһан хүдэлмэришэд ба албахаагшадай профессиональна организацинууд, кооперативна организацинууд, коммунистическэ партийна организацинууд, залуушуулай организацинуудһаа, культурна, техническэ ба научна обществонуудһаа, общественнэ бусад организацинууд ба ажалшадай обществонуудһаа, тэрэшэлэн предприятинуудтахи ба эмхи зургаануудтахи хүдэлмэришэд ба албахаагшадай, сэрэгэй частьнуудтахи сэрэгэй алба хэгшэдэй суглаануудһаа, колхозууд, тосхонууд ба улусуудта таряашадай, совхозуудта—совхозуудай хүдэлмэришэд ба албахаагшадай суглаануудһаа томилогдоһон түлөөлэгшэдһөө бүридэхэ.

Статья 41. Һунгуулиин Окружной комиссинууд хадаа түрүүлэгшэ, түрүүлэгшын орлогшо, секретарь ба 6 гэшүүдтэйгээр байгуулагдажа, һунгалтын болохоһоо урид 50 үдэрһөө оройтонгүй, Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумээр баталагдаха.

Статья 42. Һунгуулиин Окружной комисси болбол:

а) «Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Советдэ һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримые» һунгалтанууд ябажа байха үедэ хазайлгагүй гүйсэдхэхэ ябадалые һунгуулиин округой территори дээрэ хаража байха;

б) һунгуулиин Участково комиссинуудай буруу ябуулга тухай ороһон гомодолнуудые шалган үзэжэ, гомодолнууд тушаа шиидхэбэринүүдые гаргаха;

в) һунгуулиин участогуудые ажалшадай депутадуудай Советүүдэй тусхайта гүйсэдхэхэ комитедүүдһээ саг соонь эмхидхэхэ ябадалые хараха;

г) һунгуулиин участогуудай һубариһан номернуудые тогтоохо;

д) һунгагшадай списогүүдые саг соонь зохёожо, бүгэдэниитын анхаралда хүргэхэ ябадалай хойноһоо хаража байха;

е) БМАССР-эй Конституци болон «БМАССР-эй Верховно Советдэ һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримэй» эрилтэнүүдые сахижа, депутадуудта дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудые регистрацида абаха;

ж) тогтоогдомол формотой һунгуулиин бюллетеньнүүдээр һунгуулиин Участково комиссинуудые хангаха;

з) голосуудай тоололго хэжэ, һунгалтануудай результадуудые округ дотороо тодорхойлон гаргаха,

и) округ дотороо болоһон һунгалтануудай результадууд тухай материалнуудые һунгуулиин Центральна комиссида хүргэхэ;

к) һунгагдаһан депутадта һунгагдаһанайнь тухай үнэмшэлгэ үгэхэ;

л) хэрэг хүтэлбэреэ Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ хадагаламжада тушааха.

Статья 43. Һунгуулиин участок бүхэндэ һунгуулиин Участково комисси байгуулагдаха.

Статья 44. Һунгуулиин Участково комиссинууд хадаа хуулита ёһоор регистрацида абтаһан хүдэлмэришэд ба албахаагшадай профессиональна организацинууд, кооперативна организацинууд, коммунистическэ партийна организацинууд, залуушуудай организацинуудһаа, культурна, техническэ ба научна обществонуудһаа ба общественнэ бусад организацинууд ба ажалшадай обществонуудһаа, тэрэшэлэн предприятинуудтахи ба эмхи зургаануудтахи хүдэлмэришэд ба албахаагшадай, сэрэгэй частьнуудтахи сэрэгэй алба хэгшэдэй суглаануудһаа, колхозууд, тосхонууд ба улусуудта таряашадай, совхозуудта—совхозуудай хүдэлмэришэд ба албахаагшадай суглаануудһаа томилогдоһон түлөөлэгшэдһөө бүридэхэ.

Статья 45. Һунгуулиин Участково комиссинууд хадаа түрүүлэгшэ, түрүүлэгшын орлогшо, секретарь ба 2—6 гэшүүдтэйгээр, харин 300 хүнһөө доошо хүн зонтой һунгуулиин участогуудта—түрүүлэгшэ, секретарь ба 1—3 гэшүүдтэйгээр байгуулагдажа, һунгалтын болохоһоо урид 40 хоногһоо оройтонгүй городуудта—ажалшадай депутадуудай городской Советүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдээр, районууд боложо хубаагдаһан городуудта—районно Советүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдээр, хүдөө нютагуудта—аймагуудай Советүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдээр баталагдаха.

Статья 46. Һунгуулиин Участково комисси болбол:

а) һунгагшадай список соо гараһан буруу зүйлнүүд тухай мэдүүлгэнүүдые абажа, тэдэнээ список зохёоһон Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй үзэмжэдэ табиха;

б) һунгуулиин участогта һунгуулиин бюллетеньнүүдые тушаажа абаха;

в) депутадта дэбжүүлэгдэһэн кандидат бүхэндэ үгтэһэн голосуудые тоолохо;

г) голосованиин результадууд тухай материалнуудые һунгуулиин Окружной комиссида хүргэхэ;

д) хэрэг хүтэлбэреэ тусхайта аймагай, районой гү, али городой ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедтэ хадагаламжада тушаан үгэхэ.

Статья 47. Һунгуулиин Центральна комиссиин, һунгуулиин Окружной ба Участково комиссинуудай заседанинуудынь хэрбээ тэдэ заседанинууд дээрэ комиссинуудай ниитэ составай хахадһаа эхэнхиин хабаадалсаа хадань үнэнтэ гэжэ тоологдохо.

Һунгуулиин комиссинуудтахи хамаг бүхы асуудалнууд юрын олонхи голосоор шиидхэгдэхэ; голосуудай тэнсээд байгаа хадань — түрүүлэгшын голосоо үгэһэн тала диилэхэ.

Статья 48. Һунгуулиин Центральна комисси, һунгуулиин Окружной ба Участково комиссинууд хадаа һунгуулиин Центральна комиссиин тогтооһон маяг хэлбэриин ёһоор хэгдэһэн өөр өөрын тамгатай байха.

VI БҮЛЭГ

БМАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕПУТАДУУДТА КАНДИДАДУУДЫЕ ДЭБЖҮҮЛХЭ ГУРИМ

Статья 49. Бурят-Монголой АССР-эй Конституциин 109-дэхи статьягай ёһоор, Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлхэ эрхэ хадаа общественнэ организацинуудта ба ажалшадай обществонуудта, коммунистическэ партийна организацинуудта, профессиональна союзуудта, кооперативна организацинуудта, залуушуулай организацинуудта болон культурна обществонуудта үгтэн хангагдаха байна.

Статья 50. Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлхэ эрхые общественнэ организацинуудай ба ажалшадай обществонуудай республиканска органууд ба мүн тэдэнэй аймагуудта, районуудта ба городуудта байһан органууд, тэрэшэлэн предприятинуудтахи болон эмхи зургаануудтахи хүдэлмэришэд ба албахаагшадай, сэрэгэй частьнуудтахи сэрэгэй алба хэгшэдэй хамтын суглаанууд, колхозууд, тосхонууд ба улусуудта таряашадай, совхозуудта—совхозуудай хүдэлмэришэд ба албахаагшадай хамтын суглаанууд бэелүүлхэ.

Статья 51. Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй депутадта дэбжүүлэгдэһэн кандидат имагта нэгэл округ соо баллотировалагдажа болохо.

Статья 52. Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадууд хадаа тэдэнние депутадуудай кандидадуудта дэбжүүлһэн округ соогоо һунгуулиин Окружной, мүн Участково комиссинуудай гэшүүд байжа шадахагүй.

Статья 53. Һунгалтанууд хүрэтэр 30 хоногһоо оройтонгүй, БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлһэн общественнэ бүхы организацинууд гү, али ажалшадай обществонууд хадаа кандидадуудые һунгуулиин Окружной комиссида регистрацида оруулха уялгатай.

Статья 54. БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадые дэбжүүлһэн общественнэ организаци гү, али ажалшадай общество хадаа кандидадые регистрацида оруулхын тула һунгуулиин Окружной комиссида иимэ документнүүдые хүргэхэ уялгатай гэбэл:

а) депутадта кандидадые дэбжүүлһэн суглаанай гү, али заседаниин Президиумэй гэшүүдэй гар табилгатай, тэдэнэй һуудаг нютагынь заагаатай протокол; кандидадые дэбжүүлһэн организациин нэрэ, депутадта кандидадые дэбжүүлһэн суглаан гү, али заседаниин болоһон газар, саг ба суглаанда гү, али заседанида хабаадагшадай тоонь, депутадта кандидадай фамили, нэрэ, обог, тэрэнэй наһа, һуудаг нютаг, партийность ба хэдэг ажалынь протокол соо заагдаһан байха ёһотой;

б) депутадта кандидадые дэбжүүлһэн организациин зүгһөө тус һунгуулиин округ соо баллотировалагдахые зүбшөөжэ бэшэһэн тэрэ кандидадай мэдүүлгэ.

Статья 55. Һунгуулиин Окружной комисси хадаа Бурят-Монголой АССР-эй Конституциин ба «БМАССР-эй Верховно Советдэ һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримэй» эрилтэнүүдые сахижа, общественнэ организацинуудаар ба ажалшадай обществонуудаар БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта дэбжүүлэгдэһэн бүхы кандидадуудые регистрацида абаха уялгатай

Һунгуулиин Окружной комисси болбол тогтоогдоһон формын ёһоор регистрацида абтаһан депутадта кандидат бүридэ протокол бэшэхэ. Регистрациин протоколой нэгэ экземплярынь һунгуулиин тус округ дотор баллотировалагдахые зүбшөөһэн тухай кандидадай мэдүүлгэтэй хамта тэрэ дары һунгуулиин Центральна комиссида эльгээгдэнэ.

Статья 56. Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадые һунгуулиин Окружной комиссиин зүгһөө регистрацида абахаһаа арсаад байгаа һаань, һунгуулиин Центральна комиссида хоёр хоногой болзор соо гомодожо болохо байна. тиигээд тэрэнэй гаргаһан шиидхэбэринь эсэслэн дүүргэгдэдэг байха.

Статья 57. БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадта дэбжүүлэгдэжэ, регистрацида абтаһан кандидат бүриин фамили, нэрэ, обогынь, наһан, хэдэг ажал, партийность, мүн тэрэ кандидадые дэбжүүлһэн общественнэ организациин нэрэ хадаа һунгуулиин Окружной комиссяар һунгалтануудай болохоһоо урид 25 хоногһоо оройтонгүй тунхаглагдаха ёһотой.

Статья 58. БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадта дэбжүүлэгдэжэ, регистрацида абтаһан бүхы кандидадууд һунгуулиин бюллетень соо заабол оруулагдаха зэргэтэй.

Статья 59. Һунгуулиин Окружной комиссинууд БМАССР-эй Верховно Советдэ һунгаха һунгалтануудай болохоһоо урид 15 хоногһоо оройтонгүй, һунгуулиин бюллетеньнүүдые хэблүүлээд, һунгуулиин бүхы Участково комиссинуудта эльгээхэ уялгатай.

Статья 60. Һунгуулиин бюллетеньнүүд һунгуулиин Центральна комиссиин тогтооһон формоор тус һунгуулиин округ соохи хүн зоной хэлэнүүд дээрэ ба тэндэхи бүхы һунгагшадые хангаха тоотойгоор хэблэгдэхэ ёһотой.

Статья 61. Һунгуулиин Окружной комиссида регистрацида абтаһан, Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадые дэбжүүлһэн организаци бүридэ ба мүн БМАССР-эй Конституциин 92-дохи статьягай ёһоор тэрэ кандидадайнгаа түлөө суглаан дээрэ, хэблэлдэ ба ондоошье аргаар ямаршье һаадгүй агитаци хэхэ эрхэ БМАССР-эй гражданин бүридэ үгтэн хангагдаха байна.

VII БҮЛЭГ

ГОЛОСОВАЛХА ГУРИМ

Статья 62. Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Советдэ һунгаха һунгалтанууд Бурят-Монголой АССР дотор ниитэ—нэгэ үдэрэй турша соо хэгдэхэ.

Статья 63. Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Советдэ һунгаха һунгалтын үдэрые Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиум болбол һунгалтануудай болохо болзорһоо урид 2 һараһаа оройтонгүй тодорхойлон тогтоохо. Һунгалтанууд хадаа хүдэлмэриинбэшэ үдэр болохо ёһотой.

Статья 64. Һунгуулиин Участково комисси болбол һунгалтануудай болохо үдэр ба һунгалта хэхэ газар тухай һунгагшадтаа һунгалтануудай болохоһоо урид 20 хоногой турша соо үдэр бүри зарладаг гү, али ямар нэгэн ондоо аргаар үргэн тунхаг гаргадаг байха.

Статья 65. Һунгагшадай голосоо үгэлгэ һунгалтануудай болохо үдэр тэндэхи нютагай сагаар үглөөнэй 6 часһаа эхилжэ, һүниин 12 час хүрэтэр хэгдэхэ.

Статья 66. Һунгалтануудай болохо үдэр үглөөнэй 6 часта һунгуулиин Участково комиссиин түрүүлэгшэ болбол комиссиингаа гэшүүдтэй хамта байжа, һунгуулиин хайрсагуудые ба тогтоогдомол формын ёһоор бэлэдхэгдэһэн һунгагшадай списогые шалгажа үзэхэ, тэрэнэйнгээ һүүлээр хайрсагуудаа хаажа, комиссиингаа тамгаар тамгалаад, голосуудаа үгэжэ эхилэгты гэжэ һунгагшадые уриха.

Статья 67. Һунгалтануудые хэхэ гэр соо һунгагшадай зүгһөө һунгуулиин бюллетеньнүүдые гүйсэдхэхэ тусгаар таһалганууд гаргагдаха гү, али аминдаа кабинанууд түхеэрэгдэхэ ёһотой Тэдэ таһалганууд гү, али кабинанууд соо һунгагшадай зүгһөө һунгуулиин бюллетеньнүүдые гүйсэдхэхэ үедэ һунгагшадһаа бэшэ хэнэйшье, мүн һунгуулиин Участково комиссиин гэшүүдэйшье байха ябадал хориоултай.

Статья 68. Һунгагша бүхэн голосоо үгэхын тулада һунгуулиин гэртэ нюураараа ерэжэ, голосовалха. Тиихэдээ һунгагшад болбол һунгуулиин бюллетенине һунгуулиин хайрсаг руу табижа, голосоо үгэхэ.

Статья 69. Һунгуулиин гэртэ ерэһэн һунгагша болбол һунгуулиин Участково комиссиин секретарьта гү, али тус комиссиин зүгһөө энэ хэрэгтэ түлөөлэгдэһэн гэшүүндэ паспортаа гү, али колхозно книжкэ гү, али профсоюзна билеэдые гү, али нюурайнгаа ямар нэгэн ондоо үнэмшэлгые үзүүлжэ, һунгагшадай списогэй ёһоор шалгагдаад, мүн һунгагшадай список дээрэ тэмдэг хэгдэһэнэй һүүлээр, тогтоогдомол маягтай һунгуулиин бюллетенине абаха.

Статья 70. Һунгуулиин бюллетеньнүүдые гүйсэдхэхэ таһалга соо ороһон һунгагша болбол голосоо үгэхэ кандидадайнгаа фамилине һунгуулиин бюллетеньдэ үлээгээд, бусадай фамилине зураһанайнгаа һүүлээр һунгуулиин хайрсаг тээшэ ошожо, тэрээн руу һунгуулиингаа бюллетенине табиха.

Статья 71. Үзэг бэшэг мэдэхэгүй гү, али ямар нэгэн физическэ дутагдалтай дээрэһээ һунгуулиин бюллетенине өөрөө гүйсэдхэжэ шадахагүй һунгагша хадаа һунгуулиин бюллетеньнүүдые гүйсэдхэхэ байра соо ороходоо, һунгуулиингаа бюллетенине гүйсэдхүүлхын тулада али нэгэн ондоо һунгагшые уриха эрхэтэй.

Статья 72. Голосоо үгэжэ байха үедэ һунгуулиин гэр соо һунгалтын агитаци ябуулагдажа болохогүй.

Статья 73. Энэ «БМАССР-эй Верховно Советдэ һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримэй» 21-дэхи статьягай ёһоор, «Голосовалха эрхэ баталһан үнэмшэлгэтэйгээр» һунгуулиин гэртэ ерэһэн нюурнуудые һунгуулиин Участково комисси хадаа һунгуулиин Участково комиссиин түрүүлэгшэ ба секретариин гарые табиюулжа, һунгагшадай список соо оруулан бэшэхэ.

Статья 74. Һунгалта хэхэ гэр соохи гуримай түлөө һунгуулиин Участково комиссиин түрүүлэгшэ харюусалгатай ба тэрэнэй захиралтые тэндэ байгшад бүгэдөөрөө дүүргэхэ уялгатай.

Статья 75. Һунгалтануудые хэһэн үдэр, һүниин 12 часта, һунгуулиин Участково комиссиин түрүүлэгшэ болбол голос үгэлгэ дүүрбэ гэжэ соносхохо, тиихэдэнь комисси һунгуулиингаа хайрсагуудые нээжэ эхилхэ байна.

VIII БҮЛЭГ

ҺУНГАЛТАНУУДАЙ РЕЗУЛЬТАДУУДЫЕ ТОДОРХОЙЛОЛГО

Статья 76. Голосуудые һунгуулиин Участково комиссиин тооложо байһан гэртэ голосуудые тоолохо үедэнь общественнэ организацинуудай ба ажалшадай обществонуудай тусхай этигэмжэтэй түлөөлэгшэд, тэрэшэлэн хэблэлэй түлөөлэгшэд байлсаха эрхэтэй.

Статья 77. Һунгуулиин Участково комисси болбол хайрсагуудые нээгээд, үгтэһэн бюллетеньнүүдэй тоое һунгагшадай списогэй ёһоор бюллетеньнүүдые абаһан хүнүүдэй тоотой сасуулжа үзөөд, шалгалтынгаа результадые протоколдо бэшэжэ оруулха.

Статья 78. Һунгуулиин Участково комиссиин түрүүлэгшэ болбол һунгуулиин Участково комиссиин бүхы гэшүүдые байлсуулжа, бюллетень бүхэн тушаа голосованиин результадуудые соносхохо.

Статья 79. Голосовани хэхэдээ нэгэнһээ үлүү кандидадые үлээһэн, мүн тогтоомол маягһаа ондоо янзын бюллетеньнүүд үнэнтэ бэшэ гэжэ тоологдохо.

Статья 80. Һунгуулиин бюллетениин үнэнтэ байһанда һэжэг гараа һаань, энэ асуудал хадаа һунгуулиин Участково комиссяар голосовани хэгдэжэ шиидхэгдээд, протокол соо тэмдэглэгдэхэ.

Статья 81. Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат бүхэнэй түлөө үгтэһэн голосуудые тоололго, мүн голосованиин результадууд бүшалга кандидат бүхэндэ амяараа хэгдэхэ.

Статья 82. Һунгуулиин Участково комисси хадаа голосованиин протоколые тогтоогдоһон формын ёһоор хоёр экземпляраар зохёожо, тэрээн дээрэнь һунгуулиин Участково комиссиин гэшүүд, тэдэнэй тоодо заабол түрүүлэгшэ ба секретарь гараа табиха ёһотой.

Статья 83. Һунгуулиин Участково комиссиин голосованиин протокол соо заагдаха ёһотой зүйлнүүд гэбэл:

а) голосуудые үгэлгын эхилһэн ба дүүрэһэн саг;

б) һунгагшадай списогто оруулагдаһан һунгагшадай ниитэ тоо;

в) һунгуулиин бюллетеньнүүдые абаһан һунгагшадай тоо;

г) голосованида хабаадалсаһан һунгагшадай тоо;

д) үнэнтэ бэшэ гэжэ тоологдоһон бюллетеньнүүдэй тоо;

е) бүхы кандидадуудай фамилинуудынь зурагдаһан бюллетеньнүүдэй тоо;

ж) депутадта кандидат бүридэ үгтэһэн голосуудай тоо;

з) һунгуулиин Участково комиссида үгтэһэн мэдүүлгэнүүд болон гомодолнуудай хураангы удха ба мүн һунгуулиин Участково комиссиин гаргаһан шиидхэбэринүүд.

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта)

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН“
2. 1950 оной декабрин 15.

БМАССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтанууд тухай ДҮРИМ

(Түгэсхэл)

Статья 84. Голосуудые тоололгын оа протоколдо гараа табилгын дүүрэһэнэй һүүлээр, һунгуулиин Участково комиссиин түрүүлэгшэнь голосованиин результадуудые комиссиингаа заседани дээрэ соносхохо.

Статья 85. Голосованиин протоколдо гар табиһанай һүүлээр, һунгуулиин Участково комиссиин түрүүлэгшэнь голосованиин протоколой нэгэ экземплярые тамгалаад, һунгуулиин Окружной комиссида дары нарочнаар эльгээхэ уялгатай.

Статья 86. Һунгуулиин бүхы бюллетеньнүүд (үнэнтэ ба мүн үнэнтэ бэшэ гэжэ тоологдоһониинь тус тустаа) һунгуулиин Участково комиссиин тамгаар тамгалагдаад, голосованиин протоколой хоёрдохи экземпляр, хэрэг хүтэлбэри болон тамгатайгаа хамта һунгуулиин Участково комиссиин түрүүлэгшөөр: городуудта—ажалшадай депутадуудай городской Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ, районууд болоҗо хубаагдаһан городуудта—ажалшадай депутадуудай районно Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ, хүдөө нютагуудта—аймагуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ хадагаламжада тушаагдаха ёһотой.

Статья 87. Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заабари үгэтэр һунгуулиин бюллетеньнүүдые хадагалха уялга ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ даалгагдана.

Статья 88. Голосуудые һунгуулиин Окружной комиссиин тоолоҗо байһан гэртэ, голосуудые тоолгодо байлсахын тулада общественнэ организацинуудай ба ажалшадай обществонуудай тусхай этигэмжэтэ түлөөлэгшэд, мүн тэрэшэлэн хэблэлэй түлөөлэгшэд байлсаха эрхэтэй.

Статья 89. Һунгуулиин Окружной комисси болбол һунгуулиин Участково комиссинуудай хүргэһэн протоколнуудай үндэһөөр голосуудые тоолоҗо бүридхэхэ ба депутадта кандидат бүхэндэ үгтэһэн голосуудай тооё тодорхойлон гаргаха.

Статья 90. Һунгуулиин Окружной комисси болбол голосованиин протоколые хоёр экземпляраар зохёохо, тэдээн дээрэнь һунгуулиин Окружной комиссиин гэшүүд, тэдэнэй тоодо һунгуулиин Окружной комиссиин түрүүлэгшэ ба секретарь заабол гараа табиха.

Статья 91. Һунгуулиин Окружной комиссиин голосованиин протокол соо заагдаха ёһотой зүйлнүүд гэбэл:

а) округ доторхи һунгуулиин Участково комиссинуудай тоо;

б) голосованиин протоколнуудые хүргэһэн һунгуулиин Участково комиссинуудай тоо;

в) округ доторхи һунгагшадай ниитэ тоо;

г) һунгуулиин бюллетеньнүүдые абаһан һунгагшадай тоо;

д) голосованида хабаадалсаһан һунгагшадай тоо;

е) үнэнтэ бэшэ гэжэ тоологдоһон бюллетеньнүүдэй тоо;

ж) бүхы кандидадуудай фамилинуудай зурагдаһан бюллетеньнүүдэй тоо;

з) депутадта кандидат бүхэндэ үгтэһэн голосуудай тоо;

и) һунгуулиин Окружной комиссида үгтэһэн мэдүүлгэнүүд ба гомдолнуудай хураангы удха ба һунгуулиин Окружной комиссиин гаргаһан шиидхэбэринүүд.

Статья 92. Голосуудые тоололгын дүүрэһэнэй ба протоколдо гар табигдаһанай һүүлээр, һунгуулиин Окружной комиссиин түрүүлэгшэнь комиссиин заседани дээрэ һунгалтануудай результадуудые соносхохо.

Статья 93. Голосуудай диилэнхи олон гэхэ гү, али округ дотор үгтэһэн ба үнэнтэ гэжэ тоологдоһон бүхы голосуудай хахадһаань олые абаһан, Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат һунгагдаһанда тоологдохо.

Статья 94. Һунгуулиин Окружной комиссиин түрүүлэгшэ болбол Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй депутат болгогдожо һунгагдаһан тухайнь депутадта кандидадта үнэмшэлгэ үгэхэ.

Статья 95. Голосованиин протоколдо гар табигдаһанай һүүлээр, һунгуулиин Окружной комиссиин түрүүлэгшэнь голосованиин протоколой нэгэ экземплярые тамгалаад, һунгуулиин Центральна комиссида тэрэ дары нарочнаар эльгээхэ уялгатай.

Һунгуулиин Окружной комиссиин түрүүлэгшэнь протоколой хоёрдохи экземплярые һунгуулиин Участково комиссинуудай голосованиин протоколнуудтай хамта, һунгуулиин Окружной комиссиин хэрэг хүтэлбэри ба тамгатайгаар Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ хадагаламжада тушааха.

Статья 96. Хэрбээ диилэнхи олон голосуудые кандидадуудай нэгэнэйншье абаагүй байшоо һаань, һунгуулиин Окружной комисси хадаа энээн тухай протокол соогоо тусгаар тэмдэглээд, һунгуулиин Центральна комиссида мэдээсэхэтэйгээ хамта, эгээ олон голосуудые абаһан хоёр кандидат тушаа дахин баллотировко соносхожо, мүн һунгалтануудай нэгэдэхи түүрэй үнгэрһэнһөө хойшо хоёр неделиһээ оройтонгүй дахин баллотировко хэхэ үдэрые зарлаха.

Статья 97. Округ доторхи голосовалха эрхэтэй һунгагшадай хахад хубиһаа үсөөниинь голосоо үгэһэн байгаа һаань, һунгуулиин Окружной комисси болбол энээн тухай протокол соогоо тусхай тэмдэглээд, һунгуулиин Центральна комиссида тэрэ дары мэдээсэхэ. Энэ ушарта һунгуулиин Центральна комисси хадаа нэгэдэхи һунгалтануудһаа хойшо хоёр неделиин болзорһоо хожомдуулангүй, һунгалтануудые шэнээр зарлаха вэргэтэй.

Статья 98. Депутадуудта кандидадуудые дахин баллотировалха ябадал, мүн тэрэшэлэн үнэнтэ бэшэ гэжэ тоологдоһон һунгалтануудай орондо шэнэ һунгалтануудые хэхэ ябадал, нэгэдэхи һунгалтануудта зохёогдоһон һунгагшадай списогээр, энэ «БМАССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримтэй» бүрин зохилдуулжа үнгэргэгдэхэ ёһотой.

Статья 99. Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй составһаа депутадай гараһан ушарта, БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиум болбол БМАССР-эй Верховно Соведэй составһаа тэрэ депутадай гараһанһаа хойшо хоёр һараһаа оройтуулангүй, тус һунгуулиин округто шэнэ депутадые һунгалга зарлаха.

Статья 100. БМАССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха ба һунгагдаха эрхэеэ Бурят-Монголой АССР-эй гражданинай сүлөөтэйгөөр бэелүүлхэ ябадалдань ямар нэгэн хүн баалалта, мэхэ гохо, заналга гү, али эдилгэ үгэхэ гэхэ мэтын аргаар һаад хээд байбал—хоёр жэл хүрэтэр сүлөөгөө хаһагдажа, хэһээгдэхэ.

Статья 101. Һунгуулиин документнүүдые буруу болгон зохёожо хэһэн ба мэдэһээр байжа голосуудые зорюута буруугаар тоолоһон, Соведэй тушаалта нюур гү, али һунгуулиин комиссиин гэшүүн болбол гурбан жэл хүрэтэр болзоротойгоор сүлөөгөө хаһагдажа, хэһээгдэхэ.

Үнэн зүрхэнэй баяр хүргэнэ

Ажалшадай депутадуудай Улан-Удын горсоведэй депутадта кандидат Ольга Евгеньевна Балакина, Городской райсоведэй депутадта кандидат Ольга Дмитриевна Жданова гэгшэдэй һунгагшадтаяа уулзалга һунгуулиин № 9 участогай агитпункт соо һаяхан болобо.

Түрүүлэн үгэ абаһан нүхэр Бирюкова депутадта кандидат Жданова тухай дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

Ольга Дмитриевна болбол манай эрэ ороной эрхим басагадай нэгэн мүн, — гээд тэрэ хэлэбэ,—советскэ үхибүүдые коммунистическэ һанал бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ бүхы шадабари ба эрдэм мэргэжэлээ зорюулна. № 8 һургуулиин директорээр хүдэлмэрилхэ зууртаа, һурган хүмүүжүүлхэ хүдэлмэрие эрид дээшэлүүлжэ, һургуулияа городой түрүү зэргэдэ гаргажа шадаһан байна.

Ольга Дмитриевнагай үбсүүндээ зүүжэ ябаһан орден ба медальнууд тэрэнэй олон жэлэй педагогическа хүдэлмэрине гэршэлэн харуулна.

Этигэмжэтэ нюур нүхэр Самойлова кандидат Ольга Евгеньевна Балакинагай биографитай һунгагшадые танилсуулаа.

Нүхэр Балакина мүн лэ багшаар хүдэлмэрилнэ. Тиин. үхибүүдэй һуралсал ба хүмүүжэлдэ бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэргэжэлээ зорюулна. Һурагша бүхэнэй һайнаар һурахын тула оролдодог, түрэлхидтэй хөөрэлдэдэг ба тэдэнэртэ заабари үгэдэг байха юм.

Нүхэд Жданова, Балакина гэгшэд иимэ ехэ этигэл найдабариинь түлөө һунгагшадта үнэн зүрхэнэй баяр хүргөө.

М. Хабалов.

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадууд

И. Т. МИРОШНИЧЕНКО, — Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын директор, Улан-Удын Городской райсоведэй депутадта кандидадаар регистрацилагданхай.

Н. С. АРЕСТОВА, — Иволгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница, ажалшадай депутадуудай Иволгын аймсоведэй депутадта кандидадаар регистрацилагданхай.

З. Л. БАХАНОВА, — Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай инвалидуудай госпиталиин хирургическа таһагые даагша, Улан-Удын горсоведэй депутадта кандидадаар регистрацилагданхай.

В. Г. ЛОВУШКИН, — Улан-Удын паровозно депогой машинист, Улан-Удын городской Соведэй депутадта кандидадаар регистрацилагданхай.

Залуушуулай хүтэлбэрилэгшэ

Мухаршэбэрэй аймагай Соведтэ һунгаха һунгуулиин № 6 округой һунгагшад аймсоведэй депутадта кандидадаар нүхэр Иннокентий Петрович Аносовые дэбжүүлһэн байна.

Иннокентий Петрович 1947 онһоо комсомольско хүдэлмэридэ ябана. Залуушуулай шадабаритай хүтэлбэрилэгшэ байһан тулада нүхэр Аносов энэ оной февраль һарада ВЛКСМ-эй айкомой нэгэдэхи секретаряар дэбжүүлэгдээ.

Нүхэр Аносов аймагайнгаа комсомольско организацинуудай хүдэлмэрие бүри һайжаруулхын түлөө эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр ажаллана. Тиихэтэеэ хамта нүхэр Аносов идейно-теоретическэ хэмжээгээ ба юрэнхы эрдэмээ саг үргэлжэ дээшэлүүлнэ.

Ленинско-сталинска комсомолоор хүмүүжүүлэгдэһэн нүхэр Иннокентий Петрович Аносовой арадтаа үнэн сэхээр алба хэхэнь лабтай.

Б. Дондоков.

Түрүү хүдэлмэришэн

Кяхтын гуталай фабрикын коллектив Малонова Цыренжигмит Ринчиновнае аймсоведтэ һунгаха һунгуулиин Калининска № 9 округһоо аймсоведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэә. Цыренжигмит Ринчиновна 1946 онһоо эхилжэ тус фабрикада эсхэгшээр хүдэлмэрилнэ. Тиихэ зуураа нүхэр Малонова алдарта ажалаараа коллективэйнгээ дунда суутай болонхой.

Мүнөө нүхэр Малонова үдэр бүхэнэйнгөө нормые эрхим шанартайгаар 150 процентһээ доошо бэшэ дүүргэнэ, үнгэрэгшэ һарынгаа даалгабарие 190 процент гүйсэдхөө. Тэрэ хадаа өөрынгөө ажалай баян дүй дүршэлые залуу хүдэлмэришэдтэ шадабаритайгаар дамжуулан үгэнэ.

Фабрикынгаа коллективэй этигэл найдабарие Цыренжигмит Ринчиновна Малонова нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ шадаха байна.

Зондоо хүндэтэй врач

1949 ондо Алевтина Александровна Фролова Ивановска медицинскэ институт дүүргээд, Бурят-Монголдо ерэһэн байна Нүхэр Фролова Бичурын аймагай Заганай больницые даагшаар хүдэлмэрилнэ. Энда богонихон болзор соо хүдэлмэрилбэшье, аймагайнгаа ажалшадай дунда тон хүндэтэй болонхой. Тэрэ хадаа больницынгаа хүдэлмэрие нилээд һайжаруулжа, ажалшадай эрилтые эрхимээр хангана

Алевтина Александровна арад зоной дунда медико-санитарна пропагандые үргэнөөр дэлгэрүүлнэ. Нүхэр Фролова үе үе болоод лэ медицинскэ темээр лекци, элидхэл болон хөөрэлдөө хэдэг юм.

Заганай сомоной Шибиртэ нютагай ажалшад һунгалтануудай урда тээхи суглаан дээрэ залуу врач Алевтина Александровна Фроловае Бичурын аймагай Соведэй депутадта кандидадаар нэгэн һаналаар дэбжүүлһэн байна.

Этигэл найдабариие мнай дүүргэхэ

Һунгуулиин № 3 участогай агитпунктын гэр соо һунгагшад ехэ олооροо сугларжа, ажалшадай депутадуудай Улан-Удын городской Соведэй ба Городской районой Соведэй депутадуудта кандидадууд Надежда Петровна Сидорычева, Валентина Иосифовна Галинская, Феофан Тимофеевич Ветлужский ба Ольга Вячеславовна Татаринова гэгшэдтэй уулзаба.

Уулзалган дээрэ этигэмжэтэ нюурнууд удаа дараалан үгэ абажа, кандидадуудай биографи ба хэһэн ажал тухайнь тодорхойгоор хөөрэжэ үгэбэд. Эгээн түрүүн БМАССР-эй Гострудсберкассын ба госкредидэй Управлениин контрольно-ревизионно таһагай начальник—этигэмжэтэ нюур нүхэр М. Н. Халбаев үгэ абажа, Улан-Удын городской Соведэй депутадта кандидат Надежда Петровна Сидорычева тухай иигэжэ хэлэбэ:

—Нүхэд, һунгагшад, манай орон дотор эхэнэрнүүд бүгэдөөрэн эрэшүүлтэй адли тэгшэ эрхэтэй. Энэ агуу ехэ эрхэнь имагтал советскэ засагай ашаар туйлагдаа. Эхэнэр хүн манайда ажалай баатар байхаһаа гадна, мүн гүрэнээшье хүтэлбэрилэлсэнэ.

—Манай кандидат Надежда Петровна хадаа финансова хүдэлмэрилэгшээр 27 жэл соо таһалгарягүй хүдэлмэрилжэ, БМАССР-эй Гострудсберкассын ба госкредидэй Управлениин рядовой контролёрһоо эхилээд, оперативна таһагай начальник хүрэтэр алдарта зам үнгэржэ гараһан байна. Надежда Петровна болбол коллективэйнгээ дунда ехэ хүндэтэй хүн юм. Тиимэһээ ерэхэ декабриин 17-ой үдэр нүхэр Надежда Петровна Сидорычевада нэгэ хүн шэнгеэр голосоо үгэхыетнай һунгагшадые үнэн зүрхэнһөө уряалнаб.

Удаань городой радиоабонементнэ инспекциин начальник В. П. Поликарпов үгэ абаад, Улан-Удын городской районно Соведэй депутадта кандидат Валентина Иосифовна Галинская тухай хэлэбэ.

Нүхэр Галинская хадаа залуу хүдэлмэришэн. 1944 ондо ВЛКСМ-эй гэшүүн болоод, 1948 онһоо хойшо Улан-Удын радиоузелай абонементнэ бюрогой контролёроор хүдэлмэрилжэ байна. Энэ хүдэлмэри хэжэ байхадаа Валентина Иосифовна эрхим жэшээ харуулжа, хэдэн удаа шагнагдаһан байха юм.

—Радиоузелай хүдэлмэришэд ба албахаагшад нүхэр Галинскае Городской районно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэдээ алдуу хээгүй, эдэнэй этигэл найдабариинь Валентина Иосифовна үшөө ехэ эршэмтэй шударгуу хүдэлмэреэрээ харюулха байха,—гээд нүхэр Поликарпов үгэеэ дүүргэхэ зуураа,—декабриин 17-до бултадаа голосоо үгэхыень һунгагшадые уряална.

Һүүлээрнь этигэмжэтэ нюурнууд нүхэд Очиржапов ба Велярский гэгшэд үгэ хэлэжэ, городской Соведэй ба районно Соведэй депутадуудта кандидадууд Ольга Вячеславовна Татариновагай ба Феофан Тимофеевич Ветлужскиин биографи болон ажал-ябуулгатайнь һунгагшадые тодорхойгоор танилсуулбад.

Һунгагшадай дундаһаа үгэ хэлэһэн Сэлэнгын пароходствын Управлениин механик Воропаев, «Бурмонголлес» трестын партийна эхин организациин секретарь Старкова, агитпунктые даагша нүхэр Каравкин ба бусад хадаа этигэмжэтэ нюурнуудай уряалые халуунаар дэмжээд, декабриин 17-до коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадууд нүхэд Галинская, Сидорычева, Татаринова ба Ветлужский гэгшэдтэ нэгэ хүн шэнгеэр голосоо үгэхэ тухайгаа мэдүүлбэ. Һүүлээрнь ород драмын театрын артистнууд концерт табяа.

Д. Норбоев.

Голосованиин гурим

Ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтын үдэр—бүгэдэарадай һайндэр ойртоо. Сталинска Конституци ба һунгуулиин советскэ системэ хадаа һунгалтын бодото демократизмые, арадай дура хүсэлые бүрин дүүрэнээр хангана.

Нютагай Соведүүдтэ һунгахаяа байгаа һунгалтануудай үедэ голосовани хэхэ гурим «Бурят-Монголой АССР-эй ажалшадай депутадуудай аймагуудай, городской, городуудтахи районно, сельскэ, сомонуудай ба поселково Соведүүдтэ һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримэй» XI бүлэг соо тодорхойгоор хэлэгдэнхэй.

Голосовани хадаа һунгуулиин кампаниин шиидхэхы үе мүн. Энэ үедэ советскэ гражданинууд өөһэдынгөө һунгуулиин эрхые сэхэ бэелүүлнэ. Голосовани хадаа гол түлэб территориальна принципээр бии болгогдоһон һунгуулиин участогуудта хэгдэнэ. Һунгуулиин участок 1500-һаа 3000 хүрэтэр хүнтэй территори дээрэ байгуулагдана. 500-һаа 2000 хүрэтэр хүн зонтой тосхон, деревни, улус бүхэндэ һунгуулиин тусгаар участок тогтоогдохо байна.

Нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтанууд тухай дүрим хадаа һунгуулиингаа эрхые гражданинуудай бэелүүлхэ ябадалда таарамжатай арга боломжо байгуулан, һунгуулиин участогта байха ёһотой хүн зоной тоогой нормоһоо доогуурнье, һунгуулиин участогуудые тогтоохо ябадал хараална. 500-һаа доошо аад, 300-һаа үсөөн бэшэ хүн зонтой селени гү, али бүлэг селенинүүдтэ, һунгуулиин участогай центр хүрэтэр 10 километрһээ холо байгаа һаань, һунгуулиин тусгаар участогууд тогтоогдожо болохо байна. Диилэнхидээ жэжэ һуурин газарнуудтай холын хойто ба хадын аймагуудта 50—300 хүн зонтой һунгуулиин участогуудта голосовалха болоно.

Һунгагша бүхэн һуужа байһан газартаа (саг үргэлжэ гү, али саг зуура) голосованида хабаадаха, гэбэшье һунгалтын үдэр уһан дээрэ ябажа байһан 25-һаа үсөөн бэшэ һунгагшадтай судионууд дээрэ һунгуулиин участогууд тогтоогдожо болохо байна. Һунгалтын үдэр замда ябаһан холын аян замай пассажирска поезднуудташье һунгуулиин участогууд тогтоогдоно.

50-һаа доошо бэшэ һунгагшадтай больницануудай, нарайлалгын гэрнүүдэй, санаторинуудай, инвалидуудай гэрнүүдэй дэргэдэ һунгуулиин тусгаар участогууд тогтоогдожо, голосовалха.

Һунгуулиин участок бүхэн һунгуулиин участогай территори дээрэ саг үргэлжэ гү, али саг зуура һуужа байгаа һунгагшадай тодо зүб списогтэй байха ёһотой.

Ажалшадай депутадуудай бүхы Соведүүдтэ һунгалта хэхэдэ һунгагшадай ниитэ списогүүд тус тус һунгуулиин участок бүридэ, Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумээр тогтоогдоһон формын ёһоор, алфавидай гуримаар зохёогдожо, тэрээн дээрэ һунгагшын фамили, нэрэ, обог, наһа ба һуужа байгаа газарынь, мүн ажалшадай депутадуудай тусхайта Соведтэ һунгаха һунгуулиин округуудай номернуудые зааха. Һунгалтануудай болохоһоо 30 хоног урид һунгагшадай списогүүдые бүгэдэниитын харахын тулада үлгэдэг байна. Һунгагшадай списогүүдтэ буруугаар оруулагдаһан байгаа һаа, һунгагша бүхэн гомодол бариха эрхэтэй.

Һунгагшадай голосоо үгэлгэ һунгалтануудай болохо үдэр, тэндэхи нютагай сагаар үглөөнэй 6 часһаа эхилжэ һүниин 12 час хүрэтэр хэгдэхэ. 1950 оной декабриин 17-до һунгуулиин Участково комиссиин түрүүлэгшэ болбол комиссиингаа гэшүүдтэй хамта байжа, һунгагшадай списогүүдые шалгажа үзөөд, комиссиингаа тамгаар һунгуулиин хайрсагые ласадан тамгалаад, голосуудаа үгэжэ эхилэгты гэжэ һунгагшадые уриха байна.

Һунгуулиин Участково комиссинууд списогэй ёһоор, бүхы һунгагшадай голосуудаа үгэжэ дүүрэһэн байгаашье һаа, голосованиие һүниин 12 часай урда тээ дүүрэһэн дээрэ соносхохо эрхэгүй, ушарынь «Голосовалха эрхэ баталһан үнэмшэлгэтэй» һунгагшад һүниин 12 час хүрэтэр ерэжэ болохо юм.

Һунгагша бүхэн паспортаяа, колхозно книжкэ, профсоюзна билет гү, али нюурайнгаа ямар нэгэн ондоо үнэмшэлгэ абаад, һунгуули хэхэ байрада нюураараа ерэжэ, өөрөө голосовалха ёһотой. Өөрөө голосовалха ябадал хадаа нюуса голосованиин шухала зүйл мүн.

Үбгэд хүгшэд, инвалидууд, ямар нэгэн физическэ дутагдалтай зарим һунгагшад һунгуулиин участогта ерэжэ шадахагүй байгаа һаань, тэдэнние һунгуули хэхэ байрада асарха транспортна хэрэгсэлнүүдые предприятинууд, колхозууд үгэхэ ёһотой. Нилха үхибүүдтэй эхэнүүдтэ туһалхын тула советскэ олониитэ хадаа тэдэ эхэнүүдэй һунгуулиин участок дээрэ байха үедэнь, үхибүүдэйнь хойноһоо хараха тусхай хүнүүдые эдэбхитэдэй дундаһаа томилно, һунгуулиин участогуудай дэргэдэ үхибүүдэй таһалганууд байгуулагдадаг байна.

Һунгуули хэхэ байрада ерээд, һунгагша хадаа һунгуулиин Участково комиссиин секретарьта гү, али тус комиссиин зүгһөө энэ хэрэгтэ түлөөлэгдэһэн гэшүүндэ нюурайнгаа үнэмшэлгэ үзүүлээд, һунгагшадай списогэй ёһоор шалгагдажа, мүн һунгагшадай список дээрэ тэмдэг хэгдэһэнэй һүүлээр, тогтоогдомол маягтай һунгуулиин бюллетеньнүүдые абаха байна.

Бабушкин ба Городок городуудта ажаһуудаг хүнүүдһээ бусад, һунгагша бүхэн 2 бюллетень: аймагай Соведэй депутадта кандидадай түлөө голосовалха хүхэ үнгын нэгэ бюллетень, сельскэ, сомоной, поселково ба городской Соведэй депутадта кандидадай түлөө голосовалха сагаан үнгын нэгэ бюллетень абаха болоно.

Улан-Удэ городто һуудаг һунгагшад, мүн үнэмшэлгөөр голосованида хабаадаха нюурнууд

(Үргэлж-лэлынь 4-дэхи нюурта)

Корейскэ арадта Ким Ир Сенэй хандалга

ХОЙТО КОРЕЯ, декабриин 11. (ТАСС). Корейскэ арадай-демократическа республикын министрнүүдэй кабинедэй түрүүлэгшэ ба корейскэ Арадай армиин главнокомандалагша Ким Ир Сен Пхеньян городые Арадай армиин сүлөөлһэнтэй дашарамдуулан корейскэ арадта хандажа радиогоор үгэ хэлэбэ. Хандалга соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

Пхеньян городой хүндэтэ ажаһуугшад! Эсэгэ ороной хүндэтэ харьяатад, ахадүүнэр ба эгэшэ дүүнэр! Арадай армиин хүндэтэ сэрэгшэд ба партизанууд! Хитад арадай хүндэтэ һайндуратад!

Героическа Арадай армиин ашаар, мүн дайсанай тылдэ ябуулагшадые хэжэ байгаа шэн зоригто партизанска отрядуудай ба Арадай армиин Главна командованиин толгойлгоһоор, хитад арадай һайндуратанай героическа частьнуудай эрид түргэн доботолгын ашаар манай эхэ ороной 5 мянган жэлэй түүхэтэй эртэ урдын столица, арадай-демократическа шэнэ Кореяын бата бэхи түшэг тулгуури—Пхеньян город американска империалистическэ булимтарагшадай ба Ли Сын Ман гэгшын урбагша бүлэгэй сар шуунай эзэмдэлгэһээ декабриин 6-да сүлөөлэгдөө.

Пхеньян городой сүлөөлэгдэһэнтэй дашарамдуулан, Корейскэ арадай-демократическа республикын правительствын ба корейскэ Арадай армиин Главна командованиин үмэнэһөө корейскэ Арадай армида, партизанска отрядуудта ба хитад арадай һайндуратанай частьнуудта жизааргүй баяр баяслан хүргэнэб, Пхеньян городой сүлөөлэгдэһэн ажаһуугшадые, Кореяын эсэгэ ороной бүхы харьяатад, ахадүүнэр ба эгэшэ дүүнэрые халуунаар амаршалнаб.

Манай алдарта Арадай арми ба партизанууд хитад арадай һайндуратанай героическа частьнуудай гар гарһаа барисалдан ябажа, 38-дахи параллельһээ хойшоо байһан территориие бүхэдэнь шахуу, тэрэ тоодо Пхеньян городые, тэрэшэлэн Урда Кореяын территориин зарим хубиие сүлөөлөө. Мэгдүүгээр урда зүг руу сухарижа байгаа дайсаниие тэдэнэр мүрдэжэ ябана, дайсаниие усадхаха байлдаануудые дэлгэрүүлжэ үргэлжэлһөөр.

38-дахи параллельһээ урагшаа дайсанай гүнзэгы тылдэ байгаа манай героическа арадай партизанудай эхэ соединенинүүд дайсанда тылһээ сохилтонуудые хаа хаанагүй хэжэ эхилээ. Сахилгаан хурдан дайн гэдэгые хэжэ, манай эхэ орониие ганса сохилтоор эзэлхэ ба манай арадые диилэхэ гэһэн американска дээрмэшэдэй авантюристическэ түсэбынь эбдэржэ байна.

Манай алдарта эхэ орониие сүлөөлхын түлөө хэгдэжэ байгаа аюун дайнай һүүлэй 2 һарын турша дотор, манай эхэ ороной ба манай арадай үрэ — Арадай арми хадаа американска империалистическэ интервентнүүдэй толгойлогдоһон империалистическэ гэйдэ хэдэн гүрэнүүдэй агрессивнэ, сэрэгүүдэй булюу хүсэнүүдэй доботолһон дээрэһээ, стратегическэ бодомжоор саг зуура сухарихаа баатай болоһон юм. Гэбэшье, манай сухарилта саг зуурын байһан ба дайсанда эрид шанга сохилто хэхэ зорилгоор, агуухэ сүлөөрэлгын дайнда эсэсэй илалта туйлахын тула манай түрэлхи газарһаа дайсаниие намнаха, бута сохихо ба гүү хэхэ зорилгоор хэгдэһэн юм.

Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөө, нэрэ хүндэ ба бэеэ даахэ байдалай түлөө үнэн зүб тэмсэлдэ бодоһон бүхы корейскэ арад сухарилгын үеэр дайнда эсэсэй илалтада туйлаха бэлэн бэшэ гэжэ үзэһэн дайсан, бидэнэй сухарилтын үеэр эрид айдасгүйгөөр хэһэн гэмтэ хэрэгүүдые үзэнэбди.

Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөө, нэрэ хүндэ ба бэеэ даахэ байдалай түлөө үнэн зүб тэмсэлдэ бодоһон бүхы корейскэ арад сухарилгын үедэ хүшэр хүндэ үедэ дайсанай урда гүйбалзаагүй, харин республикын правительствые тойрон улам нигтаар жагсажа, эхэ оронойнгоо ба арадай аша туһада практическа ажал-хэрэг бэелүүлэн, дайсаниие илаха илалта заабол туйлахаар эрид хатуу шиидэнхэй байһанаа харуулаа. Дайсанаар саг зуура эзэлэгдэһэн Урда ба Хойто Кореяын бүхы территори дээрэ дэлгэрһэн бүгэдэарадай һүр хүсэтэ партизанска хүдэлөөн, арадай засагай ба арадай партиин подпольно органуудай үргэн ажалябуулгада ба Арадай армида болон хитад арадай һайндуратанай частьнуудта туһаламжа хүргэхэ шэн зоригто патриотическа ажалда бүхы корейскэ арад эндэ эрид шиидэнхэй байжа ябадалынь гэрэшэ бии болоһон байна.

Арадай хүсэн барагдашагүй. Барагдашагүй энэ хүсэнииньи илаашагүй. Өөрынгөө эхэ ороной эрхэ сүлөөгэй, нэрэ хүндын ба бэеэ дааха байдалай түлөө үнэн зүб тэмсэлдэ бодоһон корейскэ арад хадаа агуухэ советскэ ба хитад арадуудаар, арадай демократиин оронуудай арадуудаар ба бүхы дэлхэйдэхи сүлөөдэ дуратай арадуудаар дэмжэгдэһэн ушарһаа, илахабди гэһэн бата этигэлые ба барагдашагүй хүсэ шадалые олоод абаа.

Арадай армиин хүндэтэ сэрэгшэд! Хитад арадай һайндуратан ба партизанууд! Эсэгэ ороной хүндэтэ харьяатад, ахадүүнэр ба эгэшэ дүүнэр! Дайсан гуримгүйгөөр сухарижа байна, гэбэшье бүримүнэн үшөө бута сохигдоогүй. Дайсан хадаа шэнэһээ группировалхые ба хорото муухай зорилгоо заабол туйлахые галзуу дошхоноор эрмэлзэнэ. Манай зам дээрэ янза бүриин бэрхэшээлнүүд ба һаадуул үшөө дайралдаха гэжэ бидэнэр һайхан ёһотойбди. Бидэнэр бэрхэшээлнүүдые дабажа, гарза хохидол үзэжэ, гансахан шэрүүн шанга тэмсэлээр эсэсэй илалта туйлажа шадаха байнабди. Дайсаниие эсэлэн илахын тула, дайсанай һамбаа үгыхэгүй, хамгаалалтын шэнэ лини байгуулха арга боломжо хүсэгүй ба хүсэнүүдээ шэнээр группировалха сагые тэрэнэдэ үгэхэгүй шухала. Тиимэһээ манай героическа Арадай арми доботолгоёо улам хурдадхаха ёһотой, партизанска отрядууд 38-дахи параллельһээ урагшаа дайсанай тылдэ партизанска хүдэлөөе улам үргэлжэлүүлжэ, дайсанда таһаралтагүйгөөр доботолхо, тэрэнэй сухарха замуудынь таһалжа, нэгэшье дайсанай амиды тонилхогүйн тула хүүргэнүүдые эбдэхэ ёһотой.

Дайсан сухарихадаа, манай городууд ба тосхонуудые, заводууд ба фабрикануудые, түмэр харгынуудые ба бусад барилгануудые һандаргана. Сүлөөлэгдэһэн районуудай хүн зон болбол гурим тогтоохо, һандаргагдаһан коммунальна предприятинүүд, юумэнүүдые түргөөр һэргээн бодхоохо, тэр байрануудые барнха ба ажабайдалые түбхинүүлхэ хүдэлмэри эсэшэ сусашагүйгөөр хэхэ, хитад арадай һайндуранай частьнуудта ба манай Арадай армида эдэбхитэй туһаламжа хүргэхэ, тэдэнние эдеэ хоолоор хангаха ба түмэр замуудые болон хэлхээ холбооной хэрэгсэлнүүдые, харгынууд ба хүүргэнүүдые һэргээн байгуулха хүдэлмэри ябуулха ёһотой. Дайсанһаа үшөө сүлөөлэгдөөгүй районуудай хүн зон өөрынгөө мэдэлдэ байгаа бүхы арга хэрэгсэлнүүдые ашаглан, дайсанай үзэгдэһэн газартнь тэрэниие усадхаха, өөһэдынгөө городууд ба тосхонуудые, заводууд ба фабрикануудые хамгаалаха, дайсанай тылдэ эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ байгаа партизанска отрядуудта эдеэ хоол болон бусад туһаламжа хүргэхэ ёһотой.

Бүхы корейскэ арад Корейскэ арадай-демократическа республикын правительствые тойрон улам нигтаар жагсаха ба эсэгэ ороноо сүлөөлэлгын дайнда илахаар, урагшаа зориг түгэлдэр ябаха ёһотой.

Манай эхэ оронто ба манай арадта угаа ехэ гасалан зоболон ушаруулһан бузар дайсад—американскэ зэбсэгтэ интервентнүүд ба Ли Сын Ман гэгшын урбагша бүлэг үхэр лэ, тэдэнэнһээ үһөөгөө абая!

Доботолго хэжэ, дайсаниие усадхажа байгаа шэн зоригто Арадай армида ба хитад арадай һайндуратанай героическа частьнуудта алдар соло!

Дайсанай тылдэ эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ байгаа партизанууудта ба партизанканууудта алдар соло!

Единэ корейскэ арад мандаха болтогой!

Корейскэ арадай-демократическа республика мандаха болтогой!

ХИТАДАЙ ПРАВИТЕЛЬСТВО ПЛЕНДЭ АБТАҺАН ТҮБЭД СОЛДАДУУД БА ОФИЦЕРНҮҮДЫЕ СҮЛӨӨЛБЭ

ПЕКИН, декабриин 12. (ТАСС). Синьхуа агентствын дамжуулһанай ёһоор, Чамдое (Чанду) Арадай-сүлөөлэлгын армиин сүлөөлхэ үедэ плендэ ороһон Тибедэй 1891 солдадуд ба офицернүүдые Хитадай арадай республикын правительство сүлөөлһэн ба гэртэнь бусаха арга хэрэгсэлнүүдые тэдэндэ олгоһон байна. Сүлөөлэгдэхынгөө урда тэд, түбэд офицернүүд ба солдадууд Хитадта богони болзор соо һуралсаба.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

Арадай армиин Главна командованиин мэдээсэл

Американска ба урда корейскэ сэрэгүүд Арадай армиин ба хитадай һайндуратанай түрилтэ доро урда зүг руу сухарижа үргэлжэлөө гэжэ Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командованиин декабриин 12-то дамжуулһан мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

* * *

Американска ба урда корейскэ сэрэгүүд Арадай армиин ба хитадай һайндуратан түрилтэ доро урда зүг руу сухаржа үргэлжэлсээр байна гэжэ Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командованиин декабриин 13-да дамжуулһан мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Зүүн фронт дээрэ Арадай арми ба хитадай һайндуратан Хамхынай (Канко) районние дайсанһаа сэбэрлэхэ байлдаануудые хэжэ байна.

Кореядэхи американска интервенцидэ эсэргүү протестын хүдэлөөн

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 12. (ТАСС). Пренса Континенталь гэжэ латино-американскэ прогрессивнэ агентствын мэдээсэлэнэй ёһоор, ехэ бүлэг кубинска эхэнүүд болбол Корея руу кубинскэ сэрэгүүдые правительствын эльгээхэр хараалһан ябадалда эсэргүү протест мэдүүлхын тула Кубагай президент Прио Сокаррас гэгшэдэ хандаа. Прио Сокаррас делегацитай уулзахые арсаба. Президентдэ эльгээгдэһэн послани соо иигэжэ хэлэгдэнэ: «Кубинска эхэнүүд манай ороной эрхэ сүлөө хамгаалха саг тохёолдохо, өөһэдынгөө патриотическа мэдэрэлые хэзээдэшье худалдахагүй; мүнөө корейскэ арадта эсэргүү ябуулагдажа байгаа агрессивнэ дайнда хабаадахын тулада манай хүбүүдые эльгээхэ ябадалые юуншье зүбтүүлжэ шадахагүй. Энэ дайн кубинска арадай интересүүдтэ таарнагүй, энэ дайн гадаадын дарлан мүлжэгшэдэй аша туһада эхилэгдэһэннь һэжэгүй».

Буэнос-Айресһээ интернейшнл ньюс сервис гэжэ херстовско агентствын корреспондентын мэдээсэлэнэй ёһоор, «журналистнүүдай Аргентинскэ сүлөөтэ союз» митинг эмхидхэжэ, латино-американска сэрэгүүдые Корея руу эльгээхэ ямаршье дурадхалда эсэргүү буруушаахые урвалба.

Организациин түрүүлэгшэ Альварес хадаа США-дэ эсэргүү һая болоһон восстаниин үедэ һана барһан Порто-Рикын национальстнүүдэй дурасхаал ёһолхые дурадхаба.

Турецкэ меджлистэ харгис шэнэ хуулиин проект абтаа

ПРАГА, декабриин 11. (ТАСС). Телепресс агентствын софийска корреспондентын дамжуулһанай ёһоор, үнгэрһэн неделидэ турецкэ меджлисэй тусхай комисси хадаа политическэ ажабайдалда турецкэ албаһагшадай хабаадахые хориһон хуулиин проектые һайшааба.

Уранзохёолшод Москва мордоо

(БМАССР-эй ССП-гэй правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Ц. Галсановтай хөөрэлдөөн)

Москвада болохоёо байгаа бурят-монгол советскэ литературын Вечер хадаа бурят-монгол арадай болоод һайндэр юм. Манай республикын уранзохёолшод бурят-монгол советскэ литературын туйлаһан ехэ амжалтануудые столицын ажалшадта харуулха юм. Эдэ амжалтанууд бурят-монгол арадай формооороо национальна, удхаараа социалистическэ культурые хүгжөөхэ талаар большевистскэ партиин ба нүхэр Сталинай саг үргэлжын анхарал оролдолгын ашаар туйлагдаа.

Тус Вечертэ бэлэдхэлгын үдэрнүүдтэ БМАССР-эй советскэ уранзохёолшодой Союз, литературна олониитэ, Бурят-Монголой гүрэнэй хэблэл бага бэшэ хүдэлмэри хээ. Москвада Х. Намсараевай «Үүрэй толон», Ж. Тумуновай «Нойрһоо һэрибэн тала» гэһэн романууд, Ц. Очировай «Жаргалай нуга» гэжэ повесть зүбшэн хэлсэгдэжэ байна. Мүн Москвагай уранзохёолшод ба ажалшад Ц. Галсановай зохёоһон эб найрамдалай, шэнэ Хитадай ба Кореяын тухай, «Ази дээрүүрхэн толон» гэһэн шүлэгүүдэй, Ц. Жимбеевэй «Баян нуга» гэжэ поэмэтэй, «Бурят-Монголой советскэ поэзиин антологитой» танилсаха юм.

Н. Балданогой «Булагай эхиндэ», «Байгалай загаһашад» гэжэ пьесэнүүд, Х. Намсараев, Ц. Галсанов, Б. Абидуев гэгшэдэй зохёоһон хүүгэдэй номууд мүн лэ зүбшэн хэлсэгдэхэ байна. Эдэ зохёолнууд ород хэлэн дээрэ оршуулагдажа, хэблэлһээ гаранхай.

Филологическа науканууудай кандидат М. Хамагановай—«Бурят-Монголой советскэ литература» ба залуу литературовед А. Тантятовагай—«Хоца Намсараевай творчество тухай монографи» гэһэн литературна хүдэлмэринүүд тон һонирхолтой.

Бурят-монгол хэлэн дээрэ оршуулагдаһан номуудай ба бурят-монголой уранзохёолшодой номуудай выставкэ Москвада эмхидхэгдэхэ юм. Бурят-монгол хэлэн дээрэ оршуулагдаһан, марксизм-ленинизмын классигуудай, ородой уранһайханай литературын классигуудай зохёолнууд ба бусад номууд тэндэ табигдаха.

Москвада болохо бурят-монголой литературын Вечертэ хабаадалсахаяа уранзохёолшод Х. Намсараев, Ц. Галсанов, Ц. Очиров, Н. Балдано, Д. Мадасон, Ш. Нимбуев, М. Хамаганов, А. Тантятова ба бусад Москва мордобо. Мүн тус Вечертэ зориулһан концертнүүдтэ хабаадалсахаяа тэдэнтэй хамта бүлэг артистнууд Москва ошобо.

УНШАГШАДАЙ КОНФЕРЕНЦИ

Декабриин эхеэр Хэжэнгын аймагай библиотекэ соо Сталинска шагналай лауреат Елизар Мальцевай —«Бүхы зүрхэнһөө» гэжэ номоор уншагшадай конференци үнгэргэгдэбэ. Эндэ 150 гаран хүн суглараа.

Конференци дээрэ нүхэд Жиранкина, Тыхеева, Сахьянова ба бусад тус номой геройнууд тухай, хүмүүжүүлхы удхашанар тухай, идейнэ, уранһайханайнгаа талаар мүнөө сагай эрилтые тус номой хэр зэргэ хангаха байһан тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэлсэн байна. Конференци ехэ һонирхолтойгоор үнгэрөө.

Уншагшад С. Бабаевскиин «Алтан одоной кавалер» гэжэ номоор хожомойнгоо конференци үнгэргэхэ гэһэн дурадхал оруулаа.

О. Васильев.

ЯСЛИ ЭМХИДХЭХЭ

Ториин аймагай, Дээдэ-Бургалтайн сомоной томодхогдоһон «Улаан-Бургалтай» колхоздо хүүгэдэй яслигүй байһан дээрэһээ, олонхи эхэнүүд ажал хэдэггүй байна.

Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Банзаров хүүгэдэй яслитай болохоёо оролдоногүй.

Б.-Ц. Цыденов.

КАТОГТОЙ БОЛОБО

Улан-Удын бурят дунда һургуулиин һурагшадай эрилтые ханган, тус һургуулиин директи тэдэнэртэ һаяхан каток хэжэ үгэбэ. Мүнөө тус каток дээрэ һурагшад сүлөөтэй сагтаа конькигаар наадажа, хүхюунээр сэнгэнэ.

С. Дондупов.

П. Керес—шатараар СССР-эй чемпион

Шатараар СССР-эй түрүү һуури эзэлэлгын (XVIII) һүүлшын турдүүрэбэ. СССР-эй чемпионой хүндэтэ нэрэзэргын ба алтан медалиин түлөө шанга тэмсэл бүхэли һара үргэлжэлөө. Турнирта хабаадагшадай хэниншье мүрысөөнһөө үедэ бусадһаан таһаржа гү, түрүү һуури бүхөөр барижа шадаагүй. Турнирта хабаадагшад: Московско областиин түлөөлэгшэ мастер Аронин, гроссмейстер Смыслов, ленинградска мастер Толуш, киевляниин Липницкий ба гроссмейстер Керес гэгшэд элдэб янзын шатанууд дээрэ турнирна таблицые толгойлһон байна.

Һүүлшын турай урда тээ, СССР-эй шатараар чемпионадуудай түүхэдэ үшөө үзэгдөөгүй байдал тохёолдобо: турнирта хабаадагша 4 хүн — Аронин, Керес, Толуш ба Липницкий гэгшэд түрүү һуури абахаар байба. Чемпионадай һүүлшын турай ямар хүшэр оршон байдалда үнгэрһэниие һанахада бэрхэтэй бэшэ.

Авербахтай наадажа Керес шиидхэхы партин шүүгээ. Керес түрүү һуури өөртөө хангаба. Тэрэнэй конкурентнүүд Аронин, Толуш хоёр наадаад, тэнсэбэ.

Гроссмейстер Керес шадабаритай наадагаг байһанаа энэ турниртаһье харуулһан ба СССР-эй чемпионой нэрэзэргые, мүн илагшын алтан медалине хоёрдохёо туйлаһан байна.

Советскэ шатаршадай залуу үетэнэй түлөөлэгшэд Аронин ба Липницкий гэгшэд турнирта онсо дүнгүүдые туйлаба. Аронинай ажалта хадаа угаа ехэ туйлалта юм. Тэрэ болбол спортивна эрхин дүнгүүдые туйлахаһаа гадна, тон һайн шанартайгаар наадаһан байна. СССР-эй чемпионадта түрүүшынхиеэ хабаадаһан Липницкийн дүн гайхамшагта һайн байна. Энэ хоёр дараа урагжа ябаа залуу шатаршан мүн, тэрэнэй үмэнэ ехэ перспективэ байһан нээлтэтэй.

Мастер Толуш турнирые тон һайнаар үнгэргөө. Тэрэнэй хурса ухаата, комбинационно наадаагань турнир хараһан олон хүн тооһоршье хүнүүдые ехээр баярлуулба.

Гроссмейстер Смыслов турнирай хоёрдохи хахадта амжалтагүйгөөр наадаад, өөрынгөө түрүү байдалые алдахажа шадаагүй. Болеславский дүрбэ дахин шүүгдэв. Гроссмейстер Бондаревский өөрынгөө шадабарие харюулаагүй.

Юрэнхыдөө, тус турнир спортивна үндэр хэмжээндэ үнгэрөө. Советскэ Союзай шатаршад турнирай партинуудые ехэ һонирхолтойгоор шудалха байна.

Спортын габьяата мастер **Н. ЗУБАРЕВ.**

Квалификационно турнир

2-дохи разряднигуудай городской квалификационно шатарай турнир декабриин 10-да дүүрэбэ.

СССР-эй нэгэдэхи разрядай шатаршын нэрэзэргэ абахын түлөө тэмсэл гол түлэб Чимидун, Петухов ба Тоглоев гурбанай хоорондо болобо. Һонирхолтой ба шадабаритай наадаһанай һүүлээр Чимидун 13 очкотой болоһо, нэгэдэхи һуури эзэлбэ. Хоёрдохи һуурие 12,5 очкотой болоһон Тоглоев эзэлээ. 3-дахи һуурие нүхэр Петухов 12 очко абажа эзэлээ.

Эдэ гурбан шатаршад СССР-эй нэгэдэхи разрядай шатаршын нэрэзэргэдэ хүртэхын түлөө абаһан очконуудай нормые дүүргэһэн байна.

Бальна турнир

Шатараар нэгэдэхи разряднигуудай бальна турнир Улан-Удэ городто эхилбэ. Турнирта нэгэдэхи разрядай 11 шатаршад хабаадана.

Түрүүшын турта городой чемпион Цыденовэй ба залуу шатаршан Петухов хоёрой уулзалга ехэ һонирхолтой байгаа. Цыденов хараар наадажа, французска партяар бэрхэшээлтэй байдалда ороһон байна. Петухов энэ байдалыень шадабаритай хэрэглэн, Цыденовые шүүгээ.

Тэрэшэлэн Воробьев Клочков хоёрой наадан тэнсэлгээр дүүрээ. Хэбэртэй байгаа. Гэбэшье, Воробьев һүүлшын хүндэ хэрэглэн, ноёндонь шадабаритай доботолго хэжэ, Клочкое илаа.

А. Игумнов.

Голосованиин гурим

(Түгэсхэл)

городской Советэй депутадта кандидадай түлөө голосовалха саагаан үнгын нэгэ бюллетень ба районно Советэй депутадта кандидадай түлөө голосовалха хүхэ үнгын нэгэ бюллетень абаха байна. Манай республикын ямаршье аймагтахи тосхоной гү, али улусай һунгагшад мүн 2 бюллетень: сельскэ, сомоной гү, али поселково Советэй депутадта кандидадай түлөө голосовалха сагаан үнгын бюллетень ба аймагай Советэй депутадта кандидадай түлөө голосовалха хүхэ үнгын бюллетень абаха байна. Бабушкин гү, али Городок городуудта саг үргэлжэ гү, али саг зуура һуужа байгаа һунгагшад, тэрэшэлэн голосованида үнэмшэлгөөр хабаадагшад городской Советэй депутадта кандидадай түлөө голосовалха саагаан үнгын нэгэ бюллетень абаха.

Манай һунгуулиин хуули голосованиин нюуса байха ябадалые сахижа, һунгуулиин бюллетеньнүүдые хүлеэн абаха тусхайта гурим тогтооно.

Бюллетеньнүүдые гүйсэдхэхэ тусхай таһалга һунгуулиин байра соо гаргагдана. Голосовани хэхэ үедэ энэ таһалга соо һунгагшаһаа бэшэ хэншье, мүн һунгуулиин Участково комиссиин гэшүүдшье байха ябадал хориулнаһ.

Һунгагша бүхэн нэгэ голостой байха ушарһаа, тэрэ болбол Советэй депутадта нэгэл кандидадай түлөө голосовалха байха. Тиимэһээ голосовалгша болбол голосоо үгэхэ кандидадайнгаа фамилиие һунгуулиин бюллетень бүхэндэ үлөөхэ ёһотой.

Үзэг бэшэг мэдэхэгүй гү, али ямар нэгэн физическэ дутагдалтай дээрэһээ һунгуулиин бюллетеньнүүдые өөрөө гүйсэдхэжэ шадахагүй һунгагша хадаа һунгуулиин бюллетеньнүүдые гүйсэдхүүлхын тулада ямар нэгэн ондоо һунгагшые урижа эрхэтэй.

Һунгуулиин бюллетеньнүүдые һунгуулиин хайрсаг руу табиха гуримаар голосуудые үгэлгэ бэелүүлэгдэнэ.

«Голосовалха эрхэ баталһан үнэмшэлгэтэй» һунгагшад тэрэнээ һунгуулиин комиссида үгөөд, нюурайнгаа үнэмшэлгэ үзүүлжэ, һунгуулиин бюллетеньнүүдые абаха ба голосованида юрэнхы гуримаар хабаадаха байна.

Үбшэн хүнүүдэй голосовалгын тула, һунгуулиин Участково комиссин хадаа комиссиин гэшүүниие гү, али комиссиин түлөөлэгшые тусхай нюурнуудые гэртэнь эльгээнэ. Энэ ушарта һунгуулиин бюллетеньнүүд һунгуулиин тусхай хайрсаг руу табигдаха ёһотой.

Һунгалтануудай үедэ арадай дура хүсэлэй сүлөө хангахын тула советскэ хуули хадаа һунгуули хэдэ байгуулха арга соо голосуудые үгэхэ үедэ һунгалтын агитаци хэхые хориглонгүй. Һунгуулиин гэр соохи гуримай түлөө һунгуулиин Участково комиссиин түрүүлэгшэ харюусалгатай ба тэрэнэй захиралтые тэндэ байгаад бүгэдэөөрөө уялгашалан дүүргэхэ ёһотой.

Нютагай сагаар һуниин 12 часта һунгуулиин Участково комиссиин түрүүлэгшэ болбол голос үгэлгэн дүүрэбэ гэжэ соносхохо, тиихэдэнь комисси һунгуулиин хайрсагуудые нээжэ, голосованиин дүнгүүдые тоолорхойлжо эхилхэ байна.

США, Англи, Франци, Турци гэхэ мэтын капиталистическэ оронуудта тад ондоо байдалтай. Буржуазна партинууд һунгалтын сүлөө хоохон үгөөр соносхоод, хэрэг дээрээ буржуазиин түлөөлэгшэдые ба империалистнүүдэй зарсанарые депутадууд болгон һунгахын, мүн һунгагшадые бэедээ татахын тула элдэб янзын мэхэ гохо, хардалга, худалдан абалга, эдишэ үгэлгэ гэхэ мэтын арганууды хэрэглэдэг юм. Капиталистическэ оронуудахи голосованиин гурим хадаа өөрынгөө дура хүсэлдэ эсэргүү голосовалхые гү, али оройдоошье голосовалангүй байхые һунгагшадые баалана. США-гэй зарим штадуудта, һунгуулиин списогтэ байһан һунгагшын номертой таараха номер бюллетень дээрэнь табихтай байдаг. Тиимэһээ хэнэй түлөө голосовалһаниинь мэдэгдэжэ болоно. Хүдэлмэриһөө гаргагдахаһаа айдаг, хүдэлмэришэд хадаа буржуазна кандидадай түлөө голосовалхаа баатай болоно. США-гэй зарим зүгэй 8 штадууд дотор һунгалтанууд хабаадаха эрхэ абахын түлөө 3 доллар хүрэтэр һунгуулиин налог түлэхэ хэрэгтэй юм. Тиимэһээ үгытэйшүүл һунгалтануудта хабаадажа шадахагүй байна.

Эдэ бүхы мэхэ гохын арганууд һэн гадна, буржуазия хадаа һунгагшад тушаа заналта, террор гэхэ мэтые хэрэглэнэ. Олохон капиталистическэ оронуудта дотоодын хэрэгүүдэй Министерствын чиновнигууд ба полицинхид һунгалтануудые эмхидхэдэг байна.

1948 ондо Италида харгис ашанахуудай оршон байдалда парламентска һунгалтанууд болохо үнгэрөө. Һунгалтын үдэр италиянска городуудай улицануудаар танкнууд ба броневигүүд ниш тиишээ гүйжэ байгаа. Һунгалтанууд дээрэ коммунистнүүдэй илаа һаань американска атомна бомбонууд Итали дээрэ унаха юм гэжэ католическа священнигүүд һунгагшадые айлгаһан юм.

Голосовани хэхэ буржуазна гурим, буржуазна «демократи» иимэ байна.

Манай хуулинууд советскэ гражданиннүүдай һунгуулиин эрхэнүүдые нариин шангаар хамгаална. Нютагай Соведүүдтэ гражданнинай һунгаха ба һунгагдаха эрхэеэ сүлөөтэйгөөр бэелүүлхэ ябадалдань ямар нэгэн хүн баалалта, мэхэ гохо, заналта гү, али эдиилгэ үгэхэ гэхэ мэтын аргаар һаад хээд байбал, 2 жэл хүрэтэр болзортойгоор сүлөөгөө хаһагдажа, хуулиин ёһоор хэһэгдэнэ.

Ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ һунгаха үдэр—1950 оной декабриин 17-ной үдэр хадаа советскэ арадай моральна-политическэ эбдэршэгүй нэгэдэлэй, Ленин—Сталинай партиие ба советскэ правительстые нигтаар тойрон жагсалгын демонстраци, дэлхэй дээрэхи эгээн демократическа конституци зохёоһон нүхэр Сталинда ажалшадай гүн гүнзэгы хайр дуратай байдагай тодотомо демонстраци болохо байна. Энэ үдэр манай республикын һунгагшад коммунистнүүд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадууд голосуудаа үгэхэнь лабтай.

Г. Баханов, Б. Гуревич.

Харюусалгатай редакторай орлогшо **Ц. Б. БУДАЕВ.**

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора 7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов партийной жизни, культуры и быта—4-52, сельскохозяйственного и промышленности—6-84, мест. информации и писем—6-84. Для междугородных переговоров — 16.

Н—02450. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000.